



UVODNIK



Cenjene čebelarke, spoštovani čebelarji in vsi ljubitelji čebel!

Velika večina čebelarjev je zadovoljna, ker se razmere v slovenskem čebelarstvu že več let izboljšujejo. ČD na terenu

so po večini zelo dejavna in tudi delo z mladimi čebelarji je zelo spodbudno. Čebelarji na terenu pa si želimo dobre možnosti za naše sodelovanje v ČD. Kot zdajšnji predsednik NO ČZS želim za boljše razumevanje problema opozoriti na žaljive in neutemeljene obtožbe g. Marjana Juga, zato naj vam predstavim nekaj dejstev.

Večina predsednikov ČD v Sloveniji je prejela pisma g. Juga, tako da so s to problematiko seznanjeni vsi člani UO ČD v Sloveniji. Do zdaj s terena ni bilo še nobenega odziva na trditve, da se na ČZS dogajajo nepravilnosti, kot to navaja g. Jug. Društva na terenu so ustanovitelji ČZS, zato so prva poklicana, da se odzovejo na delo ČZS. Na občnem zboru ČZS so delegati ČD soglasno podprli dejavnosti Zveze proti samovšečnemu in žaljivemu pisanju g. Juga. Žal te njegove neutemeljene trditve žalijo vse slovenske čebelarje, ki so včlanjeni v ČZS. Kot ugotavljam, g. Jug s pošiljanjem pisem na različna ministrstva, urade in agencije RS žali slovenske čebelarje, ki se trudijo ohraniti dobro tradicijo slovenskega čebelarstva, s tem pa tudi dober odnos do naše kranjske sivke. Obremenjevanje vseh organov in zaposlenih na ČZS z dodatnimi dejavnostmi, ki so posledica neutemeljenih dopisov g. Juga, je nekaj, kar je treba takoj končati. Dodatne obremenitve na ČZS so tako z moralnega kot etičnega vidika nesprejemljive, poleg tega pa povzročajo tudi dodatne finančne stroške. Zato NO ČZS predlaga upravnemu odboru ČZS, da zahtevke iz odškodninske tožbe pod opravično številko P 187/2012 III z dne 19. januarja 2012 dopolni z zahtevkom za povračilo stroškov, ki so jih povzročili neutemeljeni dopisi.

Gospodu Jugu pa predlagam, da se včlani v ČD na območju, na katerem – upam – uspešno čebelari, saj si bo tako pridobil zaupanje lokalnih čebelarjev. Če bo nalogo dobro opravil,

Fotografija na naslovnici: Prevozni čebelnjak na letošnji ajdovi paši pri Voklem. Ajda je izjemno pomembna za čebele in čebelarje. Predvsem medovitve sorte ajde, kot so slovenske sorte Darja, Čebelica, Trdinova in avstrijska sorta Bamby.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Janko Prebil 269

OHRANIMO ČEBELE 270

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Tanja Magdič: Namesto prodaje pod ceno 271

Vlado Augustin: Skladiščenje satja 273

Nataša Lilek: Pravilno skladiščenje medu in drugih čebeljih pridelkov 274

Milan Meglič: Kakovost medu (II. del) 276

Franc Šivic: Novice iz sveta 279

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Marko Borko: Čebelji strup – pozabljeni čebelji pridelek 280

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Brane Borštnik: Čebelarjeva opravila v septembru 282

VETERINARSKI NASVETI

Martina Škof, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za september 284

ODMEVI 284

OBLETNICE 285

DOGODKI IN OBVESTILA 286

OBVESTILA ČZS 290

MALI OGLASI 298

V SPOMIN 302

OSMRTNICE 302

INDEX

EDITORIAL

Janko Prebil 269

SAVE THE BEES 270

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Tanja Magdič: Instead of Selling Below Cost 271

Vlado Augustin: Warehousing of Combs 273

Nataša Lilek: Proper Storage of Honey and Other Hive Products 274

Milan Meglič: The Quality of Honey (part II) 276

Franc Šivic: World News 279

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE

Marko Borko: Bee Venom – The Forgotten Bee Product 280

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Brane Borštnik: Beekeeper's Chores in September 282

VETERINARY ADVICE

Martina Škof (DVM): Veterinary Advice for September 284

RESPONSES 284

ANNIVERSARIES 285

NEWS AND EVENTS 286

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

290

SMALL ADS 298

IN MEMORIAM 302

OBITUARIES 302

mu bodo kolegi zaupali in ga imenovali v ožji krog vodstva ČD. Ker lahko vsako ČD prek delegata na občnem zboru predlaga posamezne ukrepe oziroma zahteva pojasnila glede delovanja ČZS, bo to lahko storil tudi g. Jug. Če pa bo g. Jug vztrajal pri svojem, lahko vloži tudi kazenske ovadbe proti posameznikom oziroma službam v okviru ČZS, a z jasnimi in oprijemljivimi dokazi.

Slovenija je sicer majhna, vendar zelo pomembna oaza v Evropi in svetu. Žalostno bi bilo, če čebelarji, ki skrbimo za našo kranjsko, ne bi imeli nobene odgovornosti do naše kranjske sivke, ki je v svetu priznana in cenjena. Zaradi tega z vso odgovornostjo do slovenske tradicije dobrih čebelarjev vse

čebelarje pozivam, naj nam tega ugleda ne pokvarijo neodgovorni posamezniki.

Zato združimo vse pozitivne potenciale pri premagovanju zdajšnjih problemov v čebelarstvu in družbi ter tako slovenskim čebelarjem in kranjski sivki omogočimo še večjo prepoznavnost v Evropi in svetu. Le tako bomo lahko našim mlajšim kolegom zgled za uspešno delo v čebelarstvu. Pred nami je odgovorna naloga, da tega dobrega slovesa ne zapravimo, zato moramo doseženo stanje skrbno negovati in ga še nadgrajevati.

Janko Prebil,
predsednik nadzornega odbora
Čebelarске zveze Slovenije



Tradicionalni slovenski zajtrk v letu 2012?

Z Ministrstvom za kmetijstvo in okolje poteka jo pogovori o izvedbi Tradicionalnega Slovenske-

ga zajtrka v letu 2012. O dogovoru glede načina izvedbe vas bomo obvestili v prihodnji številki SČ.

TRGOVINA
Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~
Pon.-pet. od 8.00 do 15.00
Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00
Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:
~čebelarско zaščitno opremo, opremo in pribor
~sladkorne pogače MEDOPI
~med in druge čebelje pridelke
~darilni program in kozmetika na podlagi čebeljih pridelkov
~kozarec za slovenski med in drugo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faksu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebela@amis.net

ČEBELCA

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

Za dno: ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE pri nakupu z gotovino v vrednosti več kot 50€ priznava 4% popust

0,89000
EUR
Pesni sladkor
25/1, cena za kg
poreklo: EU
Ponudba velja
od 28. 5. do 30. 9. 2012

**Ohranimo
Kranjske
sive
čebele!**

Čebelarji, nudimo vam ugodno ponudbo pesnega sladkorja v verigi poslovalnic Mercator Cash & Carry.

Lasten prevzem v 13 enotah Cash & Carry.

Ljubljana, tel: 051 285 442 / Lucija, tel: 051 285 437 / Ptuj, tel: 051 285 410 / Škofja Loka, tel: 051 285 430 / Bled, tel: 051 285 425 / Naklo, tel: 030 991 108 / Novo mesto, tel: 051 285 441 / Šempeter pri Gorici, tel: 051 285 435 / Levec, tel: 051 285 288 / Postojna, tel: 051 285 119 / Murska Sobota, tel: 051 285 431 / Krško, tel: 051 285 378 / Rogaska Slatina, tel: 051 285 405

Možnost dostave.



Cash&Carry



Namesto prodaje pod ceno

Tanja Magdič*, tanja.magdic@czs.si

Za nami je čas aktivne čebelarске sezone. Sedaj pa je pred nami čas prodaje, in kolikor bolje se bomo nanjo pripravili, toliko bolj bomo zadovoljni s končnim izkupičkom. Pogoji za uspešno poslovanje vsakega čebelarstva je prodaja, zato moramo dobro razumeti naše stranke in tržišče ter vedeti, kaj želimo prodajati in komu, pa tudi kje in kako bomo čebelarске pridelke in izdelke prodajali.

Seveda se je treba na sezono prodaje dobro pripraviti in v to vložiti tudi nekaj truda. Kako se bomo lotili trženja in prodaje, je odvisno od več dejavnikov. Naredimo analizo dozdajšnje prodaje in si na tej podlagi pripravimo načrt za letošnjo prodajo. V nadaljevanju navajam pet korakov, kako se preprosto lotimo analize in načrta prodaje:

- 1. Najprej preglejmo zaloge čebelarских pridelkov za prodajo.**
- 2. Analizirajmo prodajo v minulih letih:** kje (na domu, na sejmi, tržnicah, prek spleta, odkupovalcem ...) smo prodajali, katere pridelke in izdelke smo prodajali, kdaj smo jih prodajali (jesenski meseci, prednovoletni čas, spomladanski meseci) in v kolikšnih količinah. Prejšnje izkušnje nam bodo namreč pomagale pri pripravi letošnjega prodajnega načrta.
- 3. Na podlagi analize pripravimo prodajni načrt za letošnjo prodajno sezono.** V njem opredelimo, kolikšne količine posameznih pridelkov in izdelkov moramo prodati v posameznih obdobjih.
- 4. Čebelarске pridelke in izdelke pripravimo za prodajo,** izberemo primerno embalažo, poskrbimo za pravilno označevanje in postavimo primerno ceno. Pri tem si pomagamo s priporočenimi cenami ČZS.
- 5. Na podlagi prodajnega načrta pripravimo načrt potrebnih tržnih dejavnosti.** Pri izbiri tržno-komunikacijskega orodja moramo upoštevati, kdo so naši ciljni kupci (npr. za darilni program podjetja, organizacije ...), in oceniti, katere promocijske dejavnosti so glede na obseg prodaje najprimernejše. Če imamo za prodajo na voljo majhne količine, je namreč nesmiselno vlagati sredstva v dodatno promocijo. Morda bo zadoščala že tabla, ki bo kupce obveščala, da

pri vas lahko kupijo čebelarске pridelke.

Kako organizirati svojo prodajo?

Pripravili smo pestro ponudbo čebelarских pridelkov in izdelkov, zdaj je na vrsti seznanitev kupcev z našo ponudbo. Kateri način komunikacije bomo izbrali, je odvisno od tega, kdo so naši ciljni kupci oz. komu prodajamo. V nadaljevanju si preberite nekaj nasvetov o tem, kako organizirati prodajo v svojem čebelarstvu in na kaj morate biti pozorni.

Urejenost in označitev prodajnega mesta

Prodaja na domu je pri nas najpogostejši način prodaje čebelarских pridelkov in izdelkov. Vse analize kažejo, da čebelarji na svojem domu prodajo kar 80 % medu, pridelanega v Sloveniji. Pri prodaji na domu je zelo pomembna urejenost okolice in prodajnega prostora. Ni nujno, da je ta luksuzna, pomembno je, da je urejena. Poskrbite, da bo vaš prodajni prostor za kupca prijeten in da se bo v njem dobro počutil. To lahko storite že z malce domišljije pri izbiri barv ali z okrasno rožico na oknu.

Pomembno je tudi, da je vaše prodajno mesto dobro označeno. Ali sosede, prijatelji, znanci, mimoidoči dobro vedo, da pri vas lahko kupijo med in druge čebelarске pridelke? Oglasna tabla, ki pove, da pri vas lahko dobijo čebelarске pridelke, je obve-



Urejen prodajni prostor.

Foto: MB

* svetovalka JSSČ za ekonomiko

zen del vsakega čebelarstva. Svetujem vam, da označite tudi, na kateri zvonec naj pritisnejo, če je vaše čebelarstvo večje, ter kdaj vas zagotovo dobijo doma, pa tudi, da napišete telefonsko številko, na katero ste vedno dosegljivi.

Pestra izbira pridelkov in izdelkov

Da bodo vaši kupci kupovali več, vam svetujem, da svoj izbor pridelkov in izdelkov **spreminjate in dopolnjujete z novimi izdelki, ki jih ponudite v različni darilni embalaži**, tako da bo pritegnila njihovo pozornost. Čebelji pridelki so namreč zelo primerno darilo, pri tem pa ima odločilno vlogo prav embalaža. Na ta način bodo vaši kupci kupili vaš pridelek ne samo zase, ampak tudi za svoje prijatelje, znance, sodelavce. Zase ga bodo morda kupili v večjem 900g kozarcu, za darilo pa v manjšem kozarčku in v darilni embalaži.

Promocija

Če ste presodili, da vsega, kar ste pridelali, ne boste mogli prodati na domu, imate na voljo še različna promocijska orodja, kot so npr. oglaševanje po lokalnem radiu ali v lokalnem časopisu, letaki s prodajnim programom, ki jih pošljete podjetjem in organizacijam s ponudbo npr. darilnega programa, obveščanje po elektronskih medijih ...

Dandanes je izjemno priljubljen internet, obveščanje po e-pošti pa je enostavno in povsem brezplačno. Na voljo so tudi med mladimi izjemno priljubljena družabna omrežja, kot so npr. Facebook, Twitter, LinkedIn ... Družabna omrežja so dostopna vsem in so prav tako brezplačna. V Sloveniji sta najbolj znana Facebook in Twitter. Na njih lahko javnost obveščate o svojem čebelarstvu in čebeljih pridelkih, predstavljate svojo ponudbo, obveščate člane omrežja o novostih, akcijah in promociji novih izdelkov. Tako kot za spletno stran tudi za družabna omrežja ni dovolj, da zgolj obstajate, temveč morate biti tudi ves čas dejavni, širiti morate svoje lovke in jih optimizirati. Pomembno pa je, da se vaša spletna stran in dejavnosti na družabnem omrežju dopolnjujejo in povezujejo.

Za katera orodja se boste odločili, je odvisno predvsem od tega, koliko sredstev boste namenili za svojo promocijo. Svetujem vam, da jih določite glede na presojo količin čebeljih pridelkov, ki jih imate na voljo za prodajo. Nima smisla pretiravati z oglaševanjem, če nimate zadostnih količin, saj s tem ustvarite nasprotni učinek. Večja čebelarstva morajo nenehno spremljati načrt prodaje, in če ga ne dosega, je smiselno nameniti dodatna sredstva za promocijske akcije.

Priporočila kupcev

Priporočila vaših kupcev so najučinkovitejša in najcenejša promocija. Če bodo vaši kupci zadovoljni z vašim odnosom do njih, z vašo ponudbo in seveda tudi s kakovostjo pridelkov, potem **vas bodo priporočili** tudi svojim znancem, prijateljem sorodnikom, tako da se bo krog vaših stalnih kupcev nenehno dopolnjeval in povečeval. Ob tem vam svetujem, da za svoje zveste stranke pripravite **manjša presenečenja**, npr. kakšne zanimive recepte, otrokom podarite svečko ali obesek iz voska, pobarvanko, jim prijazno svetujete glede uporabe posameznega pridelka ali izdelka itd. **Presenetite svoje kupce, naj dobijo več, kot so pričakovali!**

Cena

S kupcem komunicira tudi cena izdelka. Kakovostni čebelji pridelki si zaslužijo pošteno ceno, zato njihove cene ne znižujmo! S tem namreč pri porabniku zbudimo sum glede kakovosti našega medu in drugih čebeljih pridelkov, poleg tega pa zaradi nižje cene ne bomo prodali nič več, kot bi sicer. **Namesto prodaje pod ceno poskrbimo raje za organizirano prodajo. Prepričana sem, da bomo prav vsi čebelarji lahko ves svoj pridelek prodali najmanj po priporočenih cenah ČZS.** ■

Priporočene cene

Čebelji pridelek (količina)	Cena EUR
cvetlični med (900 g)	6,90
akacijev med (900 g)	7,60
lipov med (900 g)	7,60
gozdni med (900 g)	8,20
kostanjev med (900 g)	8,20
smrekov med (900 g)	8,70
hojev med (900 g)	8,70
cvetlični med v SMGO* (900 g)	8,30
akacijev med v SMGO* (900 g)	9,10
lipov med v SMGO* (900 g)	9,10
gozdni med v SMGO* (900 g)	9,90
kostanjev med v SMGO* (900 g)	9,90
smrekov med v SMGO* (900 g)	10,50
hojev med v SMGO* (900 g)	10,50
cvetni prah (0,1 kg)	4,50
vosek (1 kg)	7,90
čebelja družina (sat pokrite zalege s čebelami)	11,00

* Slovenski med z geografsko označbo



Skladiščenje satja

Vlado Augustin*, vlado.augustin@czs.si

Vsem čebelarjem so znane težave s shranjevanjem satja v obdobju, ko je dejavna voščena vešča. Dovolj je le majhna nepozornost in od zlato rumenega satja, uporabnega v čebeljih panjih, ali temnega satja, namenjenega za topljenje, nam ostane le še pajčevina, polna iztrebkov voščene vešče. Poleg neposredne čebelarjeve škode je takšno uničeno satje tudi vir nadaljnjega širjenja tega škodljivca.

Na tržišču najdemo različne izdelke, bodisi naravnega bodisi sintetičnega izvora, ki uničujejo voščeno veščo v enem od njenih razvojnih obdobj. Učinkovitost teh pripravkov ni problematična, problematična pa je njihova zelo visoka cena, saj znatno zmanjšuje ekonomičnost čebelarstva. Prav tako je dvomljiv tudi vpliv nekaterih sredstev (naftalin, paradiklorbenzen, žveplo) na kakovost voska in druge čebelje pridelke. Na srečo obstaja tudi veliko preprostih načinov in metod, ki za ohranitev te dragocene čebelarске surovine ne zahtevajo velikega truda ali posebnih naložb v čebelarско opremo.

Pri uporabi teh metod se moramo zavedati, da voščena vešča presnavlja samo različne ostanke v satju, samega voska pa ne. Zanj so prava poslastica ostanke cvetnega prahu in preostalih ovojnic, ki so jih pustile izlegajoče se čebele v celicah, ki so bile 21 dni njihova zibelka. Zato moramo pred shranjevanjem satja iz obtoka odstraniti vse staro satje, ki se loči že po teži in po tem, da ne prepušča več svetlobe. Med to satje sodi tudi polomljeno, vegasto in trotovsko satje, pa tudi tisto, ki ga je vešča že nažrla. Takšno satje ob prvi priložnosti pretopimo v sončnem ali parnem topilniku.

Z odstranitvijo temnih satov iz obtoka bomo imeli večkratno korist. Med iz mladega satja je v vsakem primeru boljše kakovosti in tudi čebele nam bodo hvaležne za čiste celice, katerih velikost na mlademu satu ni zmanjšana. S starim satjem pa se bomo prav tako znebili morebitnih spor noseme in hude gnilobe čebelje zalege, pa tudi ostankov akaricidov, ki so v njem ostali ob zadnjem zatiranju varoj.

Skladiščeno satje je najbolje hraniti v hladnem prostoru, pri temperaturi manj kot 10 °C. Če te možnosti nimamo, ga moramo nujno zaščititi na enega od sledečih navedenih načinov.



Foto: Branko Obratović

Sortirani in premrznjeni sati v PVC vrečkah so shranjeni od konca avgusta do naslednje sezone.

Shranjevanje satja v »dimniku«

Pri tej metodi izkoristimo lastnost voščene vešče, da se izogiba svetlobi in prepihu. Prazno satje shranimo v nakladah, zloženih eno vrh druge. Spodaj in zgoraj stolp naklad zapremo z gosto mrežo, ki satje varuje pred glodavci in delno tudi pred voščeno veščo. Spodnja mreža mora biti 5 do 10 cm nad tlemi, saj s tem omogočimo optimalen pretok zraka. Shranjevanje satja v »dimniku« bo uspešno samo, če bomo zagotovili, da bo svež zrak prihajal v spodnji del »dimnika« in se odvajal v njegovem zgornjem delu.

Tak visok prazen panj postavimo v prostor s pogostim prepihom, lahko tudi na prosto. Sproti na izmenjavo zraka zaradi visokega »dimnika« preprečuje razvoj voščene vešče med celotno čebelarско sezono. Satje v »zračnem dimniku« ne sme biti zloženo preveč na gosto, saj bi s tem preprečili prost pretok zraka.

Zamrznitev satja

Ta način je priporočljiv pri manjši količini satja. Vstavimo ga v PVC-vrečo in ga v zamrzovalniku za nekaj ur zamrznemo pri -15 °C. Zamrznitev satja pri tej temperaturi že v dveh urah uniči vse razvojne oblike voščene vešče. Satje potem hranimo v hladnem, svetlem prostoru, na prepihu in pri temperaturi od 5-15 °C. Slaba stran tega načina je, da je zamrznjeno satje precej krhko in se rado drobi, zato moramo biti pri delu z njim zelo pazljivi. Zgodi

* svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

se, da kak sat tudi počí, vendar ga čebele prihodnjo pomlad brez težav »zakrpajo«.

Uporaba očetne kisline

Satje zložimo v tesno zaprto omaro (zamrzovalna omara ali skrinja), nanj pa postavimo plastično posodo s koncentrirano očetno kislino. Na 100 litrov prostornine uporabimo 200 ml 80-odstotne očetne kisline. Hlapi očetne kisline se tako prelivajo prek satja, uničujejo spore noseme in preprečujejo razvoj večše. Po treh tednih omaro odpremo in prezračimo, nato pa jo do pomladi znova tesno zapremo.

Uporaba mravljinčne kisline

Pri uporabi te kisline ravnamo enako kot pri uporabi očetne kisline, s tem da na 100 litrov prostornine uporabimo 80 ml 85-odstotne mravljinčne kisline.

Ob tako pregledno urejenem satju bomo spomladi pripravljeni na novo sezono, tako da nas ne bo presenetila zgodnja paša, prav tako pa tudi ne zgodnji roji. Zavedati se moramo, da na satovju, ki ga zgradijo čebele delavke, poteka celotno življenje čebelje družine in da so v njem skladiščene tudi zaloge hrane. ■



Pravilno skladiščenje medu in drugih čebeljih pridelkov

Nataša Lilek*, natasa.lilek@czs.si

Najbolj razširjen in znan čebelji pridelek je prav gotovo med. Čebelarji radi poudarjamo, da gre za popolnoma naraven proizvod in živilo, ki je brez kakršnih koli dodatkov, barvil ali konzervansov. Zaradi tega med že od nekdaj velja za edinstveno naravno hrano. Čebelarji si z upoštevanjem dobre čebelske prakse pri oskrbovanju čebeljih družin in s skrbjo za ustrezne higiensko-tehnične razmere pri točenju in polnjenju medu prizadevamo ohranjati enako kakovost medu, kot so ga proizvedle čebele v panju. Skrbimo, da naš pridelek ni fizikalno, kemično ali mikrobiološko onesnažen. Količina pridelanega medu je odvisna tako od letine, ki je odvisna predvsem od vremenskih razmer, medenja v naravi in moči čebeljih družin, kot tudi od spretnosti čebelarja. Za prodajo medu v sezonah, ko paše ni ali pa je zelo slaba, nam letoletno ponudbo medu pa tudi drugih čebeljih pridelkov omogoča njihovo ustrezno skladiščenje. To mora biti takšno, da je čim dlje ohranjena prvotna kakovost medu in da se ta med samim skladiščenjem čim manj spremeni.

Medu pripisujemo dolgotrajen rok uporabnosti, seveda samo, če je skladiščen po ustreznih postopkih. V skladišču moramo za to doseči optimalne razmere, saj se bo v nasprotnem primeru občutno poslabšala kakovost medu. Zato med skladiščimo na hladnem, pri temperaturi, ki je nižja od 16 °C, in pri relativni zračni vlagi, ki je nižja od 65 %. Prostor mora biti temen, brez neposredne sončne svetlobe, suh in zračen. V skladišču med ne sme biti izpostavljen tujim vonjem, insektom, prahu in težkim kovinam. Tudi pokrovi na posodah za med morajo

biti hermetično zaprti oz. morajo dobro tesniti, saj v nasprotnem primeru med zaradi svoje higroskopnosti nase veže vlago iz okolja, posledica tega pa je fermentacija medu na površini. Visoka temperatura skladiščenja, neustrezno utekočinjanje medu in izpostavljenost neposredni sončni svetlobi povzročajo poškodbe medu. Visoka temperatura skladiščenja odločilno vpliva na hitro povečevanje HMF-a, ki je eno izmed kakovostnih meril medu, saj ga po Pravilniku o medu (Ur. l. RS, 4/2011) v medu ne sme biti več kot 40 mg/kg. Če je temperatura skladiščenja previsoka, se zmanjša ali celo uniči tudi aktivnost encimov, saj so ti občutljivi na toploto. Kolikor dolgotrajnejše je skladiščenje, kolikor višja je temperatura skladiščenja in kolikor večja je izpostavljenost svetlobi, toliko večji je tudi vpliv na barvo medu, saj ta v takšnih razmerah potemni, izgubljajo pa se tudi aromatske komponente. Velik vpliv na kakovost medu ima tudi embalaža, v kateri je med shranjen. Embalaža, ki jo uporabljamo za med, mora biti uporabna za živila, nanj pa nikakor ne sme vplivati tako, da bi v njem povzročala reakcije, ki lahko vplivajo na njegovo kakovost in jo poslabšajo. Embalaža mora med dobro varovati, biti mora priročne oblike ter preprosta za uporabo in čiščenje. Najprimernejša embalaža za med je posoda iz nerjaveče pločevine ali plastike s certifikatom za uporabo v živilski industriji. Za manjše količine za prodajo medu končnemu porabniku pa navadno uporabljamo steklene kozarce. Plastika brez certifikata za uporabo v živilski industriji lahko vpliva na okus medu, kovinski sodi povzročajo reakcije med kislinami v medu in kovino, v medu, shranjenem v pocinkanih posodah, pa v stiku s kislinami nastaja strupen cinkov oksid.

* svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Da bi popestrili svojo ponudbo, čebelarji medu dodajamo tudi različne dodatke. Največkrat gre za suho sadje, kot so različni oreščki in drugo posušeno sadje. Vse te dodatke, ki ne smejo biti plesnivi ali nagniti, je treba do njihove uporabe skladiščiti v primernih, čistih posodah. S primernim skladiščenjem je treba preprečiti njihovo plesenje in žarkost (oksidacija). Če jih nismo pridobili sami, moramo tudi zanje zagotoviti sledljivost (shranimo račun, dobavnic), si torej zapomniti, pri kom smo jih kupili, da bi bilo ob morebitni neustreznosti dodatkov živilo mogoče umakniti oz. odpoklicati.

Med v satju je treba pridobivati izključno iz deviškega satja. Medeni sat ustrezno razrežemo na koščke ter ga shranimo v zaprtih posodah ali kozarcih, lahko pa ga tudi zavijemo v folijo za živila. Material, ki ga uporabljamo za zavijanje in pakiranje, ne sme biti vir okužbe našega pridelka, zato poskrbimo tudi za ustrezno hranjenje ovojnega materiala, prav tako pa tudi, da ni izpostavljen vplivom onesaženja iz okolja in da je v celoti nepoškodovan. Tako zapakiranega tudi ustrezno označimo. Shranjujemo ga v hladnem, suhem in temnem prostoru pri temperaturi, ki je nižja od 16 °C.

Pri pridobivanju propolisa, namenjenega za uživanje, moramo poskrbeti za to, da ga pridobivamo na namenskih mrežah, ki so prav tako iz materiala, primerne za živila. Propolis, postrgan z delov panja in mrežic, ni primeren za uživanje, saj lahko vsebuje sledove težkih kovin in drugih snovi, ki vanj zaidejo zaradi čebelarjevega dela ali vplivov okolja. Surov propolis shranimo v hermetično zaprti posodi in ga zamrzujemo pri temperaturi -18 °C. Obstočnost tako surovega propolisa kot tudi propolisa v obliki raztopine je več let.

Cvetni prah skladiščimo v hladilniku pri temperaturi do +5 °C oz. v zamrzovalniku pri temperaturi do -18 °C, predvsem če nameravamo uporabiti svežega. V hladilniku je svež cvetni prah obstojen do pol leta, v zamrzovalniku pa od enega leta do treh let. Tudi za shranjevanje cvetnega prahu uporabimo ustrezno embalažo iz stekla ali plastike za živila oz. PE-vrečice. Za podaljšanje roka uporabnosti lahko cvetni prah tudi konzerviramo. To storimo tako, da ga posušimo, zmešamo z medom ali zamrzujemo. Osušeni cvetni prah osmukanec in tudi izkopenec lahko v hermetično zaprtih posodah v hladnem in suhem prostoru pri temperaturi približno 14 °C hranimo do tri mesece, za dolgotrajnejše skladiščenje pa moramo cvetni prah shraniti v hladilnik. Osmukanec in izkopenec ne smeta biti fizikalno onesažena. Za pridobivanje izkopenca sicer uporabljamo izključno deviško satje.

Pozorni moramo biti tudi pri shranjevanju matičnega mlečka. Ker je ta čebelji pridelek občutljiv

na svetlobo, ga je treba hraniti v temnem in hladnem prostoru. Matični mleček shranjujemo v hladilniku pri temperaturi do +5 °C oz. v zamrzovalniku pri temperaturi do -18 °C. Matični mleček, shranjen v hladilniku, je uporaben pol leta, tisti, ki je shranjen v zamrzovalniku, pa od enega leta do treh let. Polnimo ga v embalažo, primer-

no za živila in zaščiten pred svetlobo. Lahko ga konzerviramo tudi z medom, kristaliziranim ali kremnim, še bolj priporočljivo pa ga je hraniti ločeno in ga v taki obliki čim prej porabiti.

Pri predelavi medu v medene napitke in druge pijače pazimo, da vse medene napitke, ki niso pasterezirani, shranjujemo v hladilniku pri temperaturi do +8 °C. Alkoholne medene pijače shranjujemo pri sobni ali nižji temperaturi.

Vse primarne čebelje pridelke in izdelke iz čebeljih pridelkov moramo pred prodajo tudi ustrezno označiti. Pri tem moramo upoštevati Pravilnik o splošnem označevanju predpakiranih živil, Pravilnik o količinah predpakiranih živil, Pravilnik o medu in drugo področno zakonodajo.

Za vse čebelje pridelke, ki jih shranjujemo v zamrzovalniku, velja, da odmrznjenih ne smemo znova zamrzniti. Poleg tega moramo tudi stalno nadzorovati temperaturo hladilnih oz. zamrzovalnih naprav (v hladilnikih enkrat na dan, v zamrzovalnikih pa enkrat na teden). Temperaturna veriga hladilnih naprav mora biti nepretrgana, čas polnjenja oz. odvzemanja pridelkov iz njih pa mora biti čim krajši, da je temperatura zraka v hladilni napravi čim bolj konstantna. V pomoč pri zagotavljanju sledljivosti in preverjanju temperature v hladilnih napravah so nam lahko tudi obrazci v Smernicah dobrih higienskih navad ..., ki jih najdete na naši spletni strani.

Pri ohranjanju kakovosti medu in drugih čebeljih pridelkov je pomembno tudi to, da jih uporabljamo v skladu z rokom uporabnosti. Pri tem naj velja načelo, da iz skladišča najprej vzamemo tiste pridelke, ki smo jih vanj shranili prve, saj bomo na ta način zagotovili, da pridelki iz prejšnjih sezon ne bodo ostali v skladišču. Glede na letošnjo bomo letino se nam sicer verjetno ni treba bati, da bi nam letošnji pridelki ostali v skladišču. ■



Foto: Branko Obratović



Kakovost medu (II. del)

Milan Meglič, milan.meglic4m@gmail.com

Ostanki sredstev za zatiranje varoj v medu

1. Ostanki v vosku topnih akaricidov, na primer kumafosa, ki ga vsebujeta izdelka s trgovskima imenoma Perizin® in Check Mite® in ju v čebelarstvu ponekod še uporabljajo za zatiranje varoj, so veliko tveganje za kakovost čebeljih pridelkov, saj ostanki teh sredstev v vosku preidejo v med. Zato je treba pred uporabo teh sredstev iz panja odstraniti mediščne naklade. Ne glede na to, da je originalno navodilo pisano za nakladne panje, ga je treba smiselno upoštevati v katerem koli panju. V AŽ-panju torej v satih, ki so namenjeni za pridobivanje medu, teh sredstev ni dovoljeno uporabiti. Zdaj veljavno »železno« tehnologijo čebelarjenja v AŽ-panjih, pri kateri v obdobju razvoja čebelje družine del satov z zalego iz plodišča premeščamo v medišče in pozneje iz teh satov točimo med, je treba tudi iz omenjenih razlogov opustiti oziroma se prilagoditi novim zahtevam. Zato:

- je treba pred zatiranjem varoj s temi sredstvi iz medišča odstraniti sate, ki jih bomo uporabljali za pridobivanje medu, prav tako pa je treba s sten medišča, z okenca, nosilnih železnih palic in matične rešetke odstraniti tudi voščene prizidke;
- je treba uvesti ločeno kroženje voska, torej iz čebelarstva izločiti obremenjeni vosek, satnice pa izdelovati iz neobremenjenega voska, ki ni bilo nikoli izpostavljeno uporabi teh sredstev;
- je treba sate, v katerih smo s tem sredstvom zatirali varoje in v katerih so torej ostanki, skladiščiti ločeno, da jih ne bi prihodnje leto po pomoti vstavljali v medišče za pridobivanje medu;
- prihodnje leto satov iz plodišč ne smemo premeščati v medišče, torej iz teh satov ne smemo pridobivati medu.

Če dosledno upoštevamo navodila proizvajalcev in se ravnamo po zgoraj opisanih postopkih, zmanjšamo vsebnost ostankov v medu oziroma ne prekoračimo MRL (najvišje mejne vrednosti), kljub temu pa se ostankom ne moremo popolnoma izogniti. Dejstvo je, da ostanke po panju prenašajo tudi čebele, bodisi s hrano bodisi s svojimi telesi ali celo prek voska, ki ga čebele gradilke potijo pri graditvi satja, če so pred tem uživale med z ostanki. Glede na to je edina rešitev uporaba takih sredstev, ki pri

pravilni uporabi niti v vosku niti v medu ne puščajo nikakršnih ostankov, na primer organske kisline.

2. Organske kisline so tudi v medu. Zaradi tega številni zmotno mislijo, da jih za zatiranje varoj lahko uporabljajo tudi pred pašo ali med njo.

Predpisi določajo, da med lahko vsebuje samo naravne količine posameznih sestavin.

1. Zato med ne sme izkazovati nikakršne umetne spremembe kislosti. Pravilnik o medu (2004) dovoljuje, da je maksimalna vsebnost vseh prostih kislin 50 miliekvivalentov/kg medu.
2. Ostanki organskih kislin v medu povečajo njegovo kislost in s tem občutno spremenijo njegov okus.

Zatiranje varoj z organskimi kislinami

Mlečna kislina (15 %)

1. pri zimskem zatiranju varoj nima nikakršne karence,
2. pri poletnem zatiranju z mlečno kislino je med za prodajo dovoljeno točiti šele prihodnje leto.

Oksalna kislina (3,5 % ad. us vet.)

Po uporabi oksalne kisline je med za prodajo dovoljeno točiti šele prihodnje leto (pod predpostavko, da zimsko zatiranje varoj z oksalno kislino izvedemo do 31. decembra).

Mravljična kislina

Mravljično kislino lahko uporabljamo po zadnjem točenju.



Oksalna kislina za zatiranje varoj

Foto: MB

Posledice uporabe organskih kislin v neprimernem obdobju – dejstva:

1. uporaba organskih kislin v čebeljih družinah v obdobju med dvema pašama tudi pri naslednji intenzivni paši negativno vpliva na stopnjo kislosti pozneje točenega medu,
2. ostanki organskih kislin se med skladiščenjem medu ne spreminjajo,
3. povečana stopnja kislosti spremeni okus medu,
4. v vosku ni ostankov organskih kislin (se ne topijo v vosku, tako kot na primer timol).

Pripravki na podlagi timola in eteričnih olj

Ostanki teh sredstev se akumulirajo v vosku, tveganje pa je sprememba okusa medu. Da bi se temu izognili, je treba pred zatiranjem varoj s temi sredstvi odstraniti enote za pridobivanje medu (satje za pridobivanje medu oz. naklade z mediščnim satjem).

Točenje in kakovost medu

Naloga čebelarja je, da zrel med iz satja preteči v druge posode, pri tem pa ne spreminja njegove kakovosti oziroma je ne zmanjšuje. Zato ves čas točenja medu skrbi za kar največjo higieno orodja, opreme, prostora, okolja in za osebno higieno, hkrati pa zagotavlja tudi vse potrebno za ohranjanje prvotne kakovosti medu.

Barva medu

Barva medu je različna, saj obsega tako rekoč vse barvne tone od svetlih do temnih. Odvisna je od več dejavnikov: od barve nektarja, od vsebnosti cvetnega prahu v medu, od procesov spreminjanja zlasti mane v med in od obdelave medu (kristalizacija, segrevanje). Barva medu je odvisna tudi od satja, saj je med z iste paše, pridobljen v temnih satih, običajno temnejši kot med, pridobljen v svetlih satih. Na barvo medu vplivajo lahko še sladek sok sadja, sirupov itd., ki jih lahko čebele prinašajo v panj ob pomanjkanju paše, vendar v tem primeru tak med po predpisih EU ni med (žal čebele tega ne vedo).

Na kakovost medu lahko vpliva satje

Skrb čebelarja za ohranitev kakovosti se začne že v obdobju prinašanja surovine, tj. nektarja ali mane v panj, saj mora v njem zagotoviti ustrezne higienske razmere, predvsem pa mora skrbeti za kakovost satja. V satju med tako rekoč nastaja in v njem je kot končni proizvod tudi nekaj časa skladiščen. **Satje je torej prva posoda za med.** Satja ni mogoče pometi kot kozarce za med, zato mora čebelar s svojo tehnologijo poskrbeti, da je v panju za pridelavo medu vedno na razpolago higiensko satje. Najbolj higiensko satje je čisto, deviško satje, v katerem ni bilo zalege in v katerem ni nikakršnih

ostankov različnih sredstev, na primer za zatiranje varoj, ki bi lahko pozneje prešli v med. Staro, velikokrat zaleženo satje vsebuje tudi srajčke in iztrebke ličink, to pa negativno vpliva na okus in vonj ter spremeni barvo medu. Pridobivanje medu v starem satju je zato nehijsko.

Prazno satje skladiščimo v čistem, suhem, hladnejšem zaprtem prostoru (lahko na prepihu, zaščiteno z gosto mrežo, ki preprečuje dostop škodljivcem). Če skrbimo za zatiranje voščene večje, za ta namen uporabimo fizikalne metode (nizka temperatura, prepih), organske kisline (ocetna ali mravljinčna kislina) ali biološka sredstva.

Zaradi navedenega je smiselno ločeno skladiščenje:

- satnic in satja, ki še ni bilo zaleženo,
- satja, ki je že bilo zaleženo,
- satja, v katerem smo varoje zatirali s sredstvi, ki v vosku puščajo ostanke,
- satja z medom,
- satja s predelano sladkorno raztopno. Tovrstno satje je dobro tudi označiti, da ga ne bi morda pred pašo ali med njo vstavljali v gospodarske panje.

Nepravilno segrevanje medu ob točenju, da bi ta pozneje kristaliziral, ali čezmerno segrevanje kristaliziranega medu lahko občutno zmanjša njegovo kakovost. Če nastanejo hujše poškodbe (če je vsebnost HMF več kot 40 mg/kg), tak med izgubi pravico do poimenovanja »med«.

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.
Sužid 41, 5222 Kobarid
031 870 709, 05 388 5856
info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si



- **AŽ-, LR- in DB-satniki**, zažičeni, že za 0,80 EUR
- **Šablona za sočasno zbijanje in žičenje** AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- **Čebele družine** na AŽ-, LR- in DB satih
- **panji LUCKA** – predstavitev na celjskem sejmu
- **Lipov med** iz okolice Kobarida

Čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

Med in precejanje

Naravna sestavina medu je tudi cvetni prah. Tega prepuščajo cedila z odprtinami, večjimi od 0,2 m/m. Če pa cvetni prah odstranimo iz medu (kar je po predpisih EU tudi mogoče), je treba tak med označiti kot »filtriran med«.

Kristalizacija – samodejna ali usmerjena – ne vpliva na spremembo kakovosti medu. Nekatere vrste medu kristalizirajo hitreje, nekatere počasneje.

Utekočinjenje kristaliziranega medu omogoča lažje embalaranje, poleg tega pa tudi nekateri porabniki želijo tekoč med. Pri utekočinjanju je treba paziti, da se kakovost medu ne zmanjša, zato postopek izvedemo s segrevanjem medu pri temperaturi največ 40 °C. Med lahko pri tej temperaturi segrevamo največ tri dni. Ker ima med nizko toplotno prevodnost, se pri uporabi manj primernih pripomočkov za segrevanje, na primer točkovnih grelcev, lahko tudi poškoduje.

Pri utekočinjenju medu po postopku Melitherm, pri katerem segret med steče ob vročih spiralah, segretilih na 55–60 °C, skozi svileni tkanino v podstavljene posode in se takoj po utekočinjenju ohladi, je povišani toploti izpostavljen zelo kratek čas, zato se ne poškoduje. Na ta način precejšen med vsebuje malo kristalov, pozneje kristalizira in je tudi zelo čist.

Med v satju najlažje ohranja svojo prvinsko kakovost. V tem primeru porabnik z medom uživa tudi vosek, zato mora biti satje deviško, brez satnice in brez ostankov kemičnih sredstev, na primer za zatiranje varoj.

Temperatura skladišča in relativna vlažnost

Med dalj časa ohrani svojo prvinsko kakovost, če je skladiščen **v hladnem in suhem prostoru**, zato naj bo **relativna vlažnost manj kot 65 %, temperatura pa pod 16 °C**.

Pestrost medu po vrsti, sorti, poreklu, letinah in kakovosti

Med, ki ga proizvedejo čebele, je praviloma vedno le najvišje, prvinske kakovosti, Sicer je res, da so lastnosti posameznih vrst medu različne in da vsebujejo nekatere sestavine v različnih medsebojnih razmerjih, vendar bi bilo nepošteno do čebel, če bi na primer trdili, da proizvajajo lipov med, ki je na primer slabše kakovosti od gozdnega. Ali da na primer cvetličnega medu ne znajo proizvesti tako dobre kakovosti kot na primer akacijevga. S stališča prvinske kakovosti je tudi neupravičeno trditi, da je na primer akacijev med z nekega območja boljše kakovosti kot akacijev med z nekega drugega območja. Povsem mogoče je, da je v medu z nekega območja zastopanega več cvetnega prahu akacije kot na

drugem, vendar to nima nobene povezave s prvinsko kakovostjo. Prav tako s prvinsko kakovostjo nimajo nobene povezave niti različne količine proizvedenega medu v posameznih letih. Ne moremo reči, da so eno leto čebele proizvedle med boljše kakovosti, drugo leto pa slabše kakovosti. Tega čebele preprosto ne znajo.

(Lahko pa čebelar že v fazi proizvodnje obremeni med z ostanki nedovoljenih sredstev ali z ostanki dovoljenih sredstev, ki presegajo MRL, posledica tega pa je, da to ni več med!)

Ocenjevanje kakovosti in varnosti medu

Ocenjevanja kakovosti po navadi temeljijo na preverjanju spretnosti proizvajalcev, tj. čebelarjev, kako jim je uspelo ohraniti kakovost medu. Tako na ocenjevanjih preverjajo vsebnost encimov, HMF-a, vode, sladkorjev, vsebnost nečistoč, tipične senzorične lastnosti (barvo, okus, vonj), vsebnost morebitnih ostankov kemičnih sredstev za zatiranje varoj, antibiotikov itd. V okviru ocenjevanja navadno preverjajo tudi pravilnost označevanja na embalaži za prodajo na drobno oz. na nalepki (vrsta, sorta, poreklo, rok trajanja, masa medu).

Degustacija ali pokušnja medu

To po navadi pomeni, kako določen proizvod s svojimi čutili sprejemajo porabniki, ki pri okušanju medu vključijo še osebna merila. Ta niso enotna niti predpisana, saj ima vsak človek svoj okus, svoj odnos do določenega proizvoda. Tako na primer v sredozemskih državah porabniki bolj cenijo svetel med, v Srednji in Severni Evropi pa bolj temen med. Podobno velja tudi za različne sorte medu. Nekateri na primer bolj cenijo kostonjev med, drugi pa ga zavračajo. Na podlagi take degustacije oz. pokušnje lahko nekateri porabniki dajo odlično oceno celo ponarejenemu medu. Na odnos porabnikov do določenega proizvoda je mogoče tudi vplivati, na primer s ponavljajočim oglaševanjem itd. ■



Precejanje medu po postopku Melitherm.

Foto: MB

Novice iz sveta

Franc Šivic, franc@silvaapis.si

Nemčija



Dr. Werner von der Ohe z Inštituta za čebelarstvo LAVES svari pred uporabo najrazličnejših razpršil za pomirjanje čebel. V preteklosti so nekateri čebelarji zamenjali kadiilnike za t. i. »Fabi-Spray«, toda ko je inšpekcija v njihovem medu našla aktivno snov DEET iz omenjenega razpršila in tak med prepovedala prodajati, se je navdušenje nad pršenjem čebel poglelo. V zadnjem času pa se spet pojavljajo trgovci, ki ponujajo podobne izdelke za pomirjanje čebel. Čeprav naj bi ti vsebovali samo dišeče snovi, omenjeni strokovnjak opozarja, naj čebelarji ne nasedajo vabljivim oglasom. Po predpisih o medu ta ne sme vsebovati nikakršnih tujih primesi, če te niso izrecno dovoljene, kot so na primer registrirani akariciidi, ki jih čebelarji uporabljajo za uničevanje varoj. Poleg tega dodatne dišeče snovi med čebelami v panju ustvarjajo zmedo pri njihovem sporazumevanju s feromoni. Zato naj čebelarji raje še naprej pridno umirjajo svoje čebele s preizkušenimi kadiilniki, ki delujejo na podlagi naravnih, poceni snovi, kot so oblanci, drevesne gobe, preperel les ali skorja iglavcev.

Johann Fischer, državni svetovalec za čebelarstvo, pa opozarja čebelarje na 6. člen predpisa o čebeljih kužnih boleznih, po katerem morajo biti prazni panji na nekem stojišču tako zaprti, da se vanje ne morejo naseliti pobegli roji. Izjema so lahko samo popolnoma novi prazni panji, v katerih še nikoli niso prebivale čebelje družine. Med nekaterimi čebelarji je namreč razširjena navada, da puščajo prazne panje, opremljene s satnicami ali celo z izdelanim satjem odprte prav zato, da bi se vanje naselili domači pobegli roji, pri tem pa se ne zavedajo, da domače čebele iščejo nova bivališča praviloma raje v bolj oddaljenih krajih. Poleg tega so lahko pobegli roji tudi »negodniki«, ki so svoj dom prisilno zapustili zaradi lakote, različnih bolezni (na primer hude gnilobe) ali zaradi varoze. V takem primeru obstaja resna nevarnost, da bo prišlek okužil ves čebelnjak. Če so na nekem stojišču čebele pomrle zaradi kužnih bo-

lezni, lastnik panjev pa zaradi brezbriznosti, malomarnosti ali nevednosti praznih panjev ni zaprl, so ti panji potencialna žarišča bolezni za celotno okolico, če se vanje naselijo pobegli roji. Omenjeni 6. člen predpisa o čebeljih kužnih boleznih torej ni kar tako in ga je smotno jemati resno.

Vir: Fischer, J. (2012): *Keine Schwarmfänger aufstellen!* Imkerfreund, št. 6, junij, str. 20.

Avstrija



V julijsko-avgustovski številki čebelarске revije Bienen aktuell čebelarji mojster in potujoči učitelj Dietmar Niessner bralce opozarja, da uporaba »bienenwohla«, znanega sredstva za boj proti varojam v obdobju, ko v panjih ni zalege, v ekološkem čebelarjenju uradno ni dovoljena. Vsebuje sicer oksalno kislino, ki jo ekološki čebelarji lahko uporabljajo, žal pa so sredstvu dodane tudi snovi, ki so v EU prepovedane. Avtor ne navaja, katere snovi so to. Lahko pa ekološki čebelarji brez omejitev segajo po mravljinčni, oksalni in mlečni kislini ter po eteričnih oljih, kot so timol, mentol in evkaliptovo olje. Ne razumem, zakaj pri nas nekateri kupujejo »bienenwohl«, če pa je oksalna kislina cenejša in če pravzaprav ta uničuje parazite, ne pa dodatki.

V isti številki avstrijske čebelarске revije je zanimivo tudi poročilo Manfreda Razenberga o uporabi »biotaba« za boj proti varojam. Gre za posebne tablete okrogle oblike. Narejene so tako, da je med dvema okroglima kartončkoma sloj pšeničnega zdroba, prepojenega s 85-odstotno mravljinčno kislino. Izdelovalec teh tablet ne navaja natančnejših podatkov o količini mravljinčne kisline, zagotavlja pa 99-odstotno učinkovitost in dodaja, da tablete niso nevarne za matice. Morda bi jih bilo zanimivo preizkusiti tudi v kakem našem čebelarstvu. ■

Vir: Niessner, D. (2012): Bienen aktuell, št. 7–8, julij–avgust.



Fabi-Spray



»Bienenwohl«

Foto: Internet

Foto: MB



Čebelji strup – pozabljeni čebelji pridelek

Marko Borko, marko.borko@czs.si

V Sloveniji je pridelava čebeljega strupa neznatna. Ob preostalih pridelkih – medu, vosku, cvetnem prahu, propolisu in matičnem mlečku – se zdi, da je skoraj pozabljen, čeprav čebelarji poznajo in cenijo njegovo zdravilno delovanje v obliki čebeljega pika. Slovenci se spominjamo dr. Filipa Terča, ki je zaslovel prav z zdravljenjem s strupom. O pridelavi strupa je v Slovenskem čebelarju pisal že inž. Ludvik Klun (glej št. 9/1979, str. 296). O koristih čebeljega strupa smo se lahko prepričali tudi v predstavitvi Japonca Mitsua Matsuke na forumu o apiterapiji Apimedita, ki je leta 2010 potekal v Sloveniji. Dandanes se pojavlja vedno več virov, ki omenjajo njegovo ugodno delovanje na zdravje in zdravljenje nekaterih bolezni, uporaben pa je tudi v kozmetiki za glajenje obraznih gub. Obrazno masko s čebeljim strupom naj bi tako na primer uporabljala britanska princesa Kate Middleton. Gre torej za zelo obetaven čebelji pridelek, ki ga je mogoče uporabljati v apiterapiji in kozmetiki. Kaj je torej vzrok, da v Sloveniji tako rekoč ni pridelovalcev čebeljega strupa?

Po ugotovitvah čebelarja g. Vlada Pušnika je pri nas samo približno deset čebelarjev, ki so do zdaj poskusno pridobili manjše količine strupa. Večino od teh je predstavil na letošnjem simpoziju o apiterapiji v Mariboru, nobeden izmed njih pa se ni odločil za načrtno pridobivanje večjih količin strupa. Po besedah g. Pušnika je eden od razlogov ta, da tr-



Foto: Avgust Potočnik

Zbran čebelji strup se posuši na stekelcu.

žišče še ni razvito za prodajo čebeljega strupa. Potencialnih odkupovalcev strupa ni, če pa že so, želijo odkupiti tolikšne količine, da jih en sam čebelar nikakor ne more zagotoviti. Zato je zanje preprosteje kupiti strup, uvožen z Vzhoda. Hiter pregled cen na spletu pokaže, da je treba za 1 gram strupa skupaj s stroški pošiljanja plačati 44, 55 ali celo 121 EUR. Po mnenju g. Pušnika obstaja možnost za razvoj tržišča, tako da bi se posamezni pridelovalci med seboj povezali in s tem zagotovili zadostne količine strupa. Pridelek namreč merimo v gramih. Z določenimi izdelki na podlagi čebeljega strupa (kremami, mazili, geli, obliži, kapsulami, tabletami, kapljicami ipd.) bi lahko zasedli svojo tržno nišo in razvili prepoznavno blagovno znamko. Ponudba bi spodbudila povpraševanje, tako da bi pridelava postala donosna.

Eden izmed slovenskih čebelarjev, ki je letos pridelal čebelji strup, je g. Avgust Potočnik iz Rogaške Slatine. Čebelarji deset let in letos oskrbuje do sto čebeljih družin. Strup prideluje z električnim dražilnikom (12 V, na avtomobilski akumulator), ki ga je razvil hrvaški čebelar g. Ivan Curiš iz Konjščine. Pri njem se je tudi poučil o uporabi tega pripomočka. Pridobivanje strupa poteka pri živalnejših čebeljih družinah na bradi panja tako, da čebele, ki jih vzdružijo električni sunki, ki tečejo skozi rešetke na dražilniku, izbrizgajo svoj strup na stekelce, ki je vstavljeno neposredno pod rešetke. Boljši rezultat dajejo temnejša stekelca, uporabo povsem črnega stekelca pa odsvetuje, saj se na soncu lahko preveč segreje. Ker čebele vanj ne morejo zapičiti žela, zbiranje strupa ne povzroča njihove smrti. V vsakem primeru pa pri-



Foto: Avgust Potočnik

Dražilnik za zbiranje čebeljega strupa med delovanjem – čebele prečkajo rešetko, ki je pod električnim tokom.



Čebelji strup
postrgamo z
britvico.



Foto: MB

stopku stres za čebeljo družino ni tako velik, da bi ji škodoval, saj pridobivanje strupa v eni čebelji družini traja največ uro in pol. V tem času naj bi se pri dražilniku izmenjale skoraj vse pašne čebele, z dodatnimi posegi pa je mogoče k dražilniku privabiti tudi panjske čebele. Čebele se umirijo kmalu po odstranitvi dražilnika. Postopek pridobivanja je mogoče ponoviti po treh dneh. K čim manjši obremenjenosti čebel in hkrati k zadostni vzdraženosti za izločitev strupa pripomore tudi izpopolnjen dražilnik, ki ga je na podlagi večletnih izkušenj razvil g. Curiš.

Zbiranje strupa naj bi zaradi električnih sunkov povzročalo celo odpadanje varoj z odraslih čebel. Ker čebela v tem postopku izprazni žlezo strupnico, naj bi imela več prostora za širjenje medne golše, zato naj bi bila zmožna nabrati večje količine medicne oz. mane. Po končanem zbiranju dražilnik odstranimo z brade panja ter hkrati odvezamo tudi



Čebelar
Avgust Potočnik

stekelce. Strup na njem se posuši v nekaj minutah, nato pa ga postrgamo z britvico. Z enim postopkom zbiranja naj bi pri močni čebelji družini pridobili od 0,3 do 0,6 g strupa. Pridobivanje strupa naj bi potekalo med aktivno čebelarско sezono, tj. od aprila do sredine avgusta. Čistejši strup je mogoče pridelati v brezpašnem obdobju, saj je tedaj manj mešanja z medicino in obnožino. Po-

zneje pridobivanje strupa ni več priporočljivo, saj s tem obremenjujemo dolgožive zimske čebele, poleg tega pa lahko tudi povečamo nevarnost ropa. Posušen strup shranjujemo v dobro zatesnjeni stekleni embalaži in v temnem prostoru. Tako se aktivne sestavine strupa zanesljivo ohranijo najmanj dve leti.

To leto, v katerem je večina čebelarjev pridelala komaj kaj medu, je bilo najverjetneje zelo ugodno za pridobivanje čebeljega strupa visoke kakovosti, vendar tega ne bomo nikoli izvedeli, saj bodo poslavljajoče se generacije kratkoživih čebel svoj dragoceni zaklad odnesle s seboj. V letih, ko je paša pičila, bi morda lahko primanjkljaj medu in s tem povezan izpad dohodka nadomestili s pridelavo strupa, kajti v stiski si je treba pomagati še na kak drug način. Prav bi bilo, da se spomnimo na ta pozabljeni čebelji pridelek. Prva priložnost se nam ponuja že septembra, ko bo v Rogaški Slatini posvet o tej temi. ■

Vir: Curiš, I. (2012): *Pčelinji otrov*. Hrvatska pčela, št. 2, str. 52.

Internet

Klun, L. (1979): *Vpliv električnega dražilnika na izločanje čebeljega strupa*. Slovenski čebelar, št. 9, str. 296.

Posvet o čebeljem strupu v Rogaški Slatini

Sekcija za apiterapijo pri ČZD Maribor organizira posvet o čebeljem strupu. Posvet bo v četrtek, 13. septembra 2012, v Gostišču Guter, Kidričeva 10, Rogaška Slatina.

Program posveta:

9.00: Predavanje mag. farmacije Polone Fiala: *Ali nam je čebela lahko v pomoč pri zdravljenju?*
9.30: Vprašanja in razprava.

10.00: Ivan Curiš iz Hrvaške: Predstavitve opreme za pridobivanje čebeljega strupa in izkušnje pri izdelavi krem s čebeljim strupom.

10.30: Vlado Pušnik in Ivan Curiš: Prikaz izdelave krem.

11.45: Praktični prikaz pridobivanja strupa pri čebelarju Avgustu Potočniku, Rajnkovec 14a, Rogaška Slatina.

Namen posveta je seznanitev z lastnostmi, zdravilnostjo in uporabo čebeljega strupa. Vabljeni vsi, ki vas ta tematika zanima. Vstopnina je 10 EUR. Prijave zbira Karel Vogrinčič po tel. št.: 041/643 600 ali na e-naslovu: **karl@apicebelarstvo.si**.

Vlado Pušnik



Čebelarjeva opravila v septembru

Brane Borštnik – Velike Lašče, brane.borstnik@gmail.com

Septembra se dnevi občutno krajšajo, večeri so vse daljši in hladnejši, čebele pa se že počasi pripravljajo na zimsko obdobje. Nabirajo še zadnje količine medičine in cvetnega prahu. Dobrodošlo jim je vse od mane, nektarja jesenskega cvetja do sladkega soka zrelega sadja, ki ga je septembra v izobilju. Nekatere družine uberejo tudi kriva pota in si pri nabiranju zimskih zalog pomagajo tudi z ropom. Jeseni je ropanje ena izmed večjih tegob pri čebelarjenju. Seveda krivdo za to največkrat lahko pripišemo kar sami sebi, zato nekaj napotkov za preprečevanje ropanja:

- vsi septembrski posegi v panj morajo biti opravljene hitro in brez nepotrebnega odlaganja satja na kozice;
- v brezpašnem obdobju panje odpiramo samo v nujnih primerih, in to zgodaj zjutraj ali proti večeru;
- na stojišču oziroma čebelnjaku naj bodo močne čebelje družine, kajti le tako se bodo lahko branile pred morebitnimi napadi čebel roparic;
- v panjih mora biti vedno določena zaloga hrane, tako da čebele nikoli niso lačne;
- žrela panjev naj bodo priprta glede na moč družine;
- pazimo na morebitne razpoke ali odprtine, skozi katere bi roparice lahko vdrle v panj;
- hranjenje čebeljih družin opravimo pozno zvečer;
- pri hranjenju čebeljih družin pazimo, da sladkorne raztopine ne polivamo po panjih; če se nam to vendarle zgodi, politi del operemo z vodo in pobrišemo s suho krpo;
- po morebitnem točenju vračamo iztočene sate v panje samo pozno zvečer;
- v okolici stojišč oziroma čebelnjaka ne puščajmo ničesar, kar bi dišalo po medu ali sladkorju.

Številni čebelarji jeseni nadaljujejo dražilno krmljenje čebel, čeprav za to pravzaprav ni nobene potrebe. Matica resda zmanjšuje zaleganje, vendar so zadnje zaležene generacije čebel kratkožive in ne preživijo zime. Ob morebitnem dražilnem krmljenju čebel samo pospešujemo razvoj varoj, ki se pospešeno množijo v zalegi in si s tem ustvarjajo dobro izhodišče za prihodnje leto. Prav zaradi tega je dražilno krmljenje v tem obdobju za čebele škodljivo, tako da jim je bolje dodati večjo količino hrane hkrati.

V začetku meseca moramo pregledati količino zimске zaloge in jo po potrebi dopolniti. Lahko se namreč zgodi, da je zimska zaloga zaradi tihega ropa izpraznjena. V klasičnem AŽ-panju naj bo okoli 15 kg hrane, v nakladnih panjih nekoliko več. Zadnje količine za zimsko zalogo pripravim z nekoliko gostejšim sladkornim sirupom kot na začetku zimskega krmljenja.

September je mesec, v katerem moramo biti še posebej pozorni na varoje. Matica avgusta izleže največ dolgoživih čebel, tedaj pa so najugodnejše tudi razmere za razmnoževanje varoj v čebelji zalegi. Oslabljenost čebel ni samo posledica sesanja hemolimfe, ampak tudi prenoša številnih, pred-vsem virusnih, bakterijskih in glivičnih bolezni čebel, ki jih po navadi niti ne opazimo. Če odpade več kot ena varoja na dan, se moramo zatiranja lotiti takoj. V okviru letošnjega enotnega programa zatiranja varoj veterinarji NVI razdeljujejo brezplačno oksalno kislino za zimsko zatiranje varoj po metodi pokapanja. Zadnjih deset let jeseni in pozimi drugače sam uspešno zatiram varoje s sublimacijo oksalne kisline. Zadnjih deset let jeseni in pozimi sam uspešno zatiram varoje s sublimacijo oksalne kisline. Sublimiranje namreč ne oslabi dolgoživih zimskih čebel, po-



Po dvigu plodišča je razdalja med mediščnimi sati samo za debelino nosilnih palic.



Pogled na podkladnik iz Levstikovega bučelstva z dobro rešitvijo ožanja žrela.



Spodnje nosilčke podložimo z letvico v taki višini, da bo sat tik pod mediščnimi nosilčki.



V septembru čebele počasi zožujejo gnezdo in prazna mesta zapolnijo z zimsko zalogo.

stopke pa z nekajdnevnimi presledki lahko izvedemo tudi večkrat, saj bomo le tako kos nenadejani rein vaziji varoj.

Pri septembrskem pregledu čebeljih družin moramo biti še posebej pozorni na tiste, v katerih opazimo presledkasto zalogo. Ta sama po sebi sicer še ni znak oboletosti, je pa med drugim prvi znak za sum pojava hude gnilobe čebelje zalege. V teh primerih se glede suma posvetujte z območnim veterinarjem, glede preventivne oskrbe čebel pa s terenskim svetovalcem. Tudi če se huda gniloba letos še ne pojavi, si tako družino ustrezno označimo, med pregledi prihodnjo sezono pa bodimo nanjo še posebej pozorni.

Ta mesec so panji polni mladih čebel. Prazne celice, iz katerih so se izglele, čebele navadno zapolnijo s hrano za zimsko zalogo. Razpored hrane in oblikovanje gnezda za prezimovanje prepustimo čebelam, saj one same najbolje vedo, kje je tisti prostor v panju, ki bo optimalen za dolge zimske dneve.

Nekateri čebelarji, ki čebelarijo v klasičnih AŽ-panjih, odstranijo matične rešetke, tako da ima družina na razpolago ves panj. V tem primeru je treba medišča dvigniti, saj to zagotavlja enoten prostor v panju. Tudi različni vmesni leseni vložki namesto matične rešetke ne zagotavljajo optimalnega prezimovanja. Zdaj je še čas, da to postorite, saj se v nasprotnem lahko zgodi, da družina ob dolgotrajnejšem mrazu kljub obilici hrane umre zaradi lakote. Takih primerov je v naši čebelarski praksi preveč.

ln še nekaj dilem v zvezi z združevanjem družin. Sam nisem privrženec združevanja šibkih družin v jesenskem obdobju, saj se je v moji praksi nemalokrat pokazalo, da je jeseni slabša družina spomladi dohitela ali celo prehitela povprečno močne družine. Če družine jeseni združujemo, to pri čebelah povzroči nemir in stres, ki družini bolj škodi kot koristi. Združevanje družin priporočam v spomladanskem obdobju. Če čebelarite s trietažnimi panji, priporočam, da slabšo ali rezervno družino naseli-

te v tretjo etažo. To storite tako, da matično rešetko pokrijete z lesenitno ploščo, odprete zgornje žrelo in na okence namestite pitalnik. Družino, ki jo imate na rezervnem stojišču ali ste jo pred načrtovano prese litvijo vsaj za štirinajst dni odpeljali tja, nato prestavite v sredino tretje etaže in morebitna prazna mesta dopolnite z izdelanimi sati. Zgornja družina naj bi imela približno 15 kg zimskih zalog. Tako trietažni panj deluje kot odličen zalogovnik toplote, zato obe družini prezimujta optimalno in se spomladi hitro razvijeta. Naj to podkrepim še s svojo izkušnjo. V tretjo etažo trietažnega panja septembra naselim družino iz opazovalnega panja, v katerem sta sicer samo dva sata s čebelami. Aprila prihodnje leto v opazovalni panj znova vrnem sat z zalogo in matico ter sat s hrano. V tretji etaži, ki ji odstranim lesenitno ploščo, je vedno še dovolj čebel, ki okrepijo gospodarsko družino. Združevanje družin lahko opravimo tudi v klasičnem AŽ-panju, s tem da šibkejšo družino naselimo v medišče, še pred tem pa zapremo matično rešetko. Spomladi iz zgornje družine vzamemo sat zalege z matico in sat hrane ter vse skupaj vrnemo v rezervni panj. V gospodarskem panju odvezamemo lesenitno ploščo in družini združimo. Tako dobimo spomladi dovolj močno gospodarsko družino in še rezervno družinico, ki ima dovolj časa za dober razvoj.

Septembra in oktobra moramo posebno pozornost nameniti tudi pojavi pozne mane. Še posebej je lahko usoden vnos vrbove mane in bršljanove medicine, saj obe hitro kristalizirata. To rešujemo tako, da vsak dan krmimo čebele s tolikšno količino raztopine, kolikor je bil dnevni donos medu. Če je donos ob toplem in vlažnem vremenu večji od 5 kg, iz gnezda družine odmaknemo sate in na njihovo mesto damo prazne sate. Vemo namreč, da čebele zadnjo prineseno hrano namestijo neposredno ob izlegajočo se zalogo. Pojedo jo v prvih mesecih pozne jeseni ali v začetku zime, in če je ta med kristaliziran, se zimska gruča v mrazu ne more premakniti do boljše hrane. To pa je lahko usodno za zdravje in preživetje družine. ■

Veterinarski nasveti za september

Martina Škof*, martina.skof@vf.uni-lj.si

Posledica letošnje slabe paše je tudi večje pojavljanje poapnele zalege, saj je ta bolezen izrazito odvisna od primernih razmer za njen pojav. Glivica *Ascosphaera apis*, ki povzroča poapnelo zalego pri naših čebelah, tvori velikansko število zelo odpornih spor ali trosov. Spore so zelo lahke in se razširjajo tudi z vetrom, to pa zagotavlja, da obstajajo tako rekoč v vsakem čebelnjaku. Prvi pogoj za pojav bolezni je tako že izpolnjen. Da se bolezen v resnici pojavi, pa je potrebna še dodatna obremenitev čebeljih družin (neugodne podnebne razmere, slaba paša, obremenitev s kemikalijami, varoje, virusi, slab čistilni nagon ...). Bolezen se najpogosteje pojavlja spomladi, še posebej pogosto ob nenadnih menjavah toplega in hladnega vremena. V tem obdobju je poglavitni vzrok pojava bolezni porušeno razmerje med zaleženimi sati in številom odraslih čebel, ki morajo to zalego ogrevati. Če je odraslih čebel premalo za potrebno ogrevanje zalege, se ličinke podhladijo, to pa občutno zmanjša njihovo odpornost. Tudi varoje, ki prebodejo ličinke, omogočijo,

da spore vstopijo neposredno v hemolimfo ličink. S tem spore še lažje povzročijo bolezen, kot če v telo ličinke prodrejo s hrano prek prebavnega trakta ali prek kože. Bolezen se pogosto pojavlja tudi v toplem delu leta, zlasti če so pašne razmere slabe, tako kot je bilo to med letošnjo sezono. Eden izmed možnih vzrokov pojava poapnele zalege je tudi izpostavljenost zalege subletalnim dozam različnih kemičnih substanc, tudi tistih, ki smo jih ali jih še vedno uporabljamo za zatiranje varoj.

Glede na vse navedene vzroke pojava bolezni je zelo težko ugotoviti vzroke v konkretnem primeru, še težje pa jih je odpraviti. Zdravil za zdravljenje poapnele zalege ni. Glede na to, da se bolezen težko razvija v kislem okolju, je mogoče intenzivnost bolezenskih znakov zmanjševati z uporabo mravljinčne kisline, vitamina C ali jabolčnega kisa.

Včasih lahko dosežemo izboljšanje tudi z menjavo matice. Med preventivne ukrepe štejejo tudi dobra čebelarska praksa menjavanja satja na tri leta, razkuževanje panjev pred naselitvijo novih družin in uničenje družin, ki so kljub dobrim razmeram močno prizadete. ■

* dr. vet. med., VF NVI, enota Ljubljana

ODMEVI

Tehnična pomoč čebelarjem z drugega zornega kota

Kot ljubiteljskega čebelarja je tudi mene premamilo oglaševanje izdelovalcev in prodajalcev čebelarske opreme (tudi v Slovenskem čebelarju) o možnosti ugodnega nakupa čebelarske opreme z 80 % sofinanciranjem RS in EU. Pridobil in preučil sem vso razpoložljivo in potrebno dokumentacijo, pravočasno kupil električno točilo, posodo za med ter še nekaj manjšega čebelarskega pribora in po telefonskem nasvetu Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja vsak dan odpiral spletne strani ČZS, kdaj bo nastopil prvi dan za oddajo vlog. In glej ga »zlomka«, prav 26. januarja 2012 mi je zablokiral računalnik, tako da sem uradni razpis videl šele 30. januarja, takoj zjutraj oddal vlogo na pošto in bil dokončno razočaran nad odločbo Ministrstva za kmetijstvo in okolje, izdano 14. maja 2012, da je moja popolna vloga prispela do njih kot 233. in zato ne pride v poštev za sofinanciranje. Glede na vsa navedena dejstva menim:

- da bi pri razpisu morali imeti prednost prosilci, ki

PRVIČ kandidirajo na sredstva;

- vsi izpadli kandidati naj bi imeli možnost vnovičnega kandidiranja v programskem obdobju 2014–2016 ali že prej;
- obveščanje o datumu vloge bi moralo biti bolj odprto in preglednejše.

Nasploh sem prepričan, da so pri letošnjem razpisu »pogačo« pobraли prodajalci čebelarske opreme, saj smo jo »naivneži« veselo kupovali. Me pa prihodnji razpisi, če sploh še bodo, ne zanimajo več, ker čebelarsko opremo kot trajnejšo dobro ne po navadi kupujemo enkrat in nikoli več. Naj navedem, da je svoje cene pozneje znižal eden izmed vodilnih slovenskih proizvajalcev posod za med, tako da sem že s tem izgubil določen znesek. V upanju, da se pripravljavcu takih in podobnih razpisov nevšečnosti ne bodo več dogajale, končujem svoje kratko razmišljanje z željo: NAJ MEDI, če ne letos, pa prihodnje leto.

Mirko Šemrov

60 let Čebelarkega društva Prebold

Korenine čebelarjenja na Slovenskem segajo v pradavne čase Rimljanov in pozneje v srednji vek, k tedanjim menihom. Ti so svoje znanje posredovali preprostem kmečkemu človeku in ga spodbudili k čebelarjenju. Čebelarska dejavnost se je razcvetela v 18. in 19. stoletju, ko so se pojavile prve organizirane skupine čebelarjev. O bogatem društvenem življenju čebelarjev priča obdobje med letoma 1948 in 1958, v katerem se je začelo ustanavljanje čebelarskih družin, dokaz o tem pa so tedanje številne čebelarske razstave. Med pomembnejše spada čebelarska razstava v Celju iz leta 1912, na kateri je Srečko Pečar, nadučitelj v tedanji šoli pri Sv. Pavlu pri Preboldu, tajnik čebelarske podružnice za Savinjsko dolino in pozneje predsednik podružnice, prejel društveno kolajno. Nadučitelj Pečar je skrbel tudi za društveni čebelnjak, ki je stal na tedanjem šolskem dvorišču. Spomladi leta 1952 je nastala Čebelarska družina Prebold, v katero se je vključilo 21 čebelarjev, vodil pa jo je Anton Valenčak, učitelj iz Dolenje vasi pri Preboldu. Letos, 60 let pozneje, ČD Prebold zaznamuje visok jubilej, ki priča o dolgoletnem delu dozdajšnjih članov, ljubezni do krajinske sivke in medu, o skrbi za slovenske čebelnjake ter številnih izobraževanjih, ki se jih člani redno udeležujejo. 10. junija 2006 so čebelarji znova oživili društveni čebelnjak v Preboldu in širši javnosti omogočili vpogled v življenje čebel in delo njihovih skrbnikov.

ČD Prebold dejavno sodeluje na številnih področjih. Med društvene dejavnosti sodi tudi vsakoletna akcija "Med za zajtrk". Člani ČD Prebold sodelujejo tudi v akciji za ohranjanje čistosti sivke ter s slikovnim gradivom in čebelarskimi eksponati dopolnjujejo muzej v graščini Prebold.

Ob svojem jubileju je društvo pripravilo slovesen občni zbor, ki je bil 8. junija 2012 v prostorih Aninega doma župnije Prebold. Pospremilo ga je z izdajo biltena z naslovom »60 let Čebelarkega društva Prebold, 1952–2012«. Uvod v barvit in razgiban kulturni program je bila čebelarska himna. Ob tej prilož-



Foto: Katja Valenčak

nosti so bila podeljena tudi odličja A. J. III. stopnje. Ob koncu slovesnega občnega zbora se je ČD zahvalilo številnim donatorjem, uradni del tega občnega zbora pa so s sklepno besedo zaokrožili povabljeni gostje, med njimi župan Občine Prebold g. Vinko Debelak, g. Damjan Ratajc iz župnijskega urada Prebold ter podpredsednik ČZS g. Franc Šmerc.

ČD Prebold vsako leto organizira tudi dan odprtih vrat, ki je letos potekal že enajstič zapored. Letošnji dan odprtih vrat je bil 9. junija 2012, na njem pa so z glasbenimi in plesnimi točkami nastopili malčki iz vrtca ter učenci OŠ Prebold. Številni udeleženci dneva odprtih vrat so imeli priložnost s stojnic, polnih čebelarskih pripomočkov, poslikanih panjev in čebeljih pridelkov, iz prve roke spoznati svet čebelarjev, ti pa so vsem željnim znanja odgovarjali na njihova vprašanja ter si izmenjevali mnenja in izkušnje. Žene čebelarjev ČD Prebold so za zbrane pripravile medene dobrote in osvežilno pijačo iz vode, limone in medu. Na stojnici so lahko udeleženci dneva odprtih vrat kupili domač med. Za sklepno dejanje tega dneva pa je poskrbel diabetolog, zdravnik v Splošni bolnišnici Topolšica dr. Damjan Justinek, ki je predstavil svoje bogate znanje o apiterapiji z medicinskega vidika, izkazal pa se je tudi za velikega poznavalca blagodejnih učinkov uporabe medu in drugih čebeljih pridelkov.

Katja Valenčak

Trgovina **ČEBELARNA**
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kopic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-prazn: zaprto

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarske opreme in pribor
- med in ostale izdelke iz čebele
- darila izdelana iz čebeljih proizvodov
- čebelarska literatura

Za večje skupine izven delovnega časa po vaša želji in dogovor.

»Vižou se je po bečelah!«

G. Francu Šivicu je predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk 14. maja 2012 izročil odlikovanje »red za zasluge Republike Slovenije«. To veliko priznanje je prejel na pobudo članov vodstva ČZS, zaposlenih pri ČZS, Čebelarke zveze Avstrije in Štajerske deželne zveze čebelarjev za svoj prispevek k razvoju čebelarstva, uveljavljanje slovenske čebelarstva kulturne dediščine in utrjevanje velikega ugleda slovenskega čebelarstva v svetu. V zgodovini samostojne Slovenije je g. Šivic tretji čebelar, ki je prejel to visoko odlikovanje. Pred njim sta ga prejela še g. Janko Pislak in g. Vlado Pušnik. V nadaljevanju objavljamo krajši pogovor z g. Šivicem o njegovem delu.

Prejeli ste »red za zasluge Republike Slovenije«, to odlikovanje pa sta pred vami prejela le še dva čebelarja. Kako se počutite ob tem?

Priznati moram, da se ob tako visokem priznanju počutim počaščenega, hkrati pa mi je kar nekoliko hudo, da ga ni prejel še kak drug čebelar, saj so v naših vrstah ljudje, ki so zelo veliko prispevali k napredku slovenskega čebelarstva. Vendar me veseli, da sta priznanje še pred menoj dobila oba moja prijatelja, Vlado Pušnik in Janko Pislak. Prvi predvsem za trud, ki ga je vložil v zgraditev Čebelarstva centra Slovenije v Lukovici, drugi pa zato, ker je dokazal, da je od dela s čebelami mogoče dostojno živeti in da so tudi pri nas mogoča velečebelarstva z več tisoč čebeljimi družinami.

Odlikovanje ste zaslužili zaradi številnih dosežkov. Več let ste bili dejavni kot podpredsednik ČZS, predsednik komisije za čebelarstvo kulturno dediščino in čebelarji turizem. Naša čebelarstva kulturna dediščina je bogata in edinstvena v svetu. Posneli ste več filmov s čebelarstvo tematiko. Katere zgodbe najbolj navdušijo obiskovalce iz tujine?

Veliko je takšnih zgodb, vendar naj povem samo dve. Pred dvema letoma me je obiskal predsednik čebelarstva društva iz Toronta v Kanadi, ki je tudi filmski režiser in snemalec, ter izrazil željo, da bi posnel film z naslovom Čebela v svetovnih religijah. Povedal mi je, da me je priporočila moja dobra znanka Erika Mayer, ki je sicer tudi predsednica Čebelarstva društva Berlin. Pred tem je mesec dni potoval po Indiji, da je ugotovil, kaj ima o čebelah povedati hinduizem, nato je prebil deset dni med Palestinci v Izraelu, kjer je izvedel, kako čebela obravnava islam, nazadnje pa je prišel še v Slovenijo, da bi videl, kako je pri nas čebela povezana s

krščanstvom. Peljal sem ga k znanemu čebelarju Boštjanu Robleku in mu pokazal njegov čebeljak s panji, poslikanimi z motivi iz Nove zaveze, med katerimi izstopa zlasti čudovita upodobitev križevega pota. Ko je vse panje posnel, sem ga pospremil še v čebelarški muzej v Radovljico, kjer je ob dobrohotni privolitvi kustosinje ge. Ide Gnilšak z originalnih panskih končnic posnel še najbolj tipične prizore iz Nove in Stare zaveze. Po končanem delu kar verjeti ni mogel, da je dobil v Sloveniji v enem samem dnevu več slikovnega gradiva in zanimivih vsebin kakor v štiridesetih dneh na Daljnem in Bližnjem vzhodu.



Foto: Peter Kozmus

Vedno dejaven pri promoviranju Slovenskega čebelarstva

In še druga zgodba. Pred dvanajstimi leti je bil pri meni znani italijanski poklicni čebelar Renato Garibaldi. Med drugim sem ga peljal v Komendo in mu povedal vse, kar sem vedel o delu in življenju Petra Pavla Glavarja, zlasti o njegovem zavzemanju za uboge podložnike. Glavarjeva zgodba ga je tako pretresla, da po vrnitvi domov vso noč ni mogel spati. Po temeljitih premisleku se je nato odločil, da bo del svojega življenja tudi sam namenil pomoči ubogim. Ker pa v Furlaniji, kjer živi, ubogih v gmotnem smislu tako rekoč ni, veliko pa je mladih, ki jih muči depresija, je sklenil, da bo skušal s čebelami pomagati tej vrsti ubogim »na duhu«. Ugotovil je namreč, da med vsemi čebelarji, ki jih pozna – in pozna jih veliko – ni niti enega z znaki depresije. Čebele torej že s svojo pojavnostjo človeka tako pritegnejo, da jih vzljubi in se jim končno popolnoma posveti. In takrat je depresija ozdravljena. V desetih letih je od dvajsetih mladih, ki so se udeležili »apiterapije« na njegovem čebelarstvem posestvu, ozdravil kar 17 fantov in deklet. To ga je opogumilo, da je začel v bližini svoje hiše graditi dom, v katerem bo lahko stanovalo in se ob pomoči čebel zdravilo kar deset bolnikov hkrati.

Vesel sem, da sem prav jaz – ali bolje rečeno naš Glavar – pobudnik tovrstne apiterapije.

Kako vidite razvoj čebelarstva kot posebne vrste turizma in dodatnega zaslužka za čebelarje v prihodnje?

Za uspeh v čebelarstvu je treba izpolnjevati kar nekaj zahtev. Predvsem so pomembne lokacija čebelarstva, na primer bližina kake turistične zanimivosti, pripravljenost celotne čebelarjeve družine, da sodeluje pri delu z obiskovalci, splošna razgledanost čebelarja, sposobnost komuniciranja, po možnosti aktivno znanje kakega tujega jezika, veselje do dela z ljudmi in še bi lahko našteval. Slovenija je edina država, ki se je tovrstnega turizma lotila organizirano v okviru ČZS. V vodstvu Apimondie to cenijo in nas postavljajo za zgled drugim. Nedavno me je tajnik Apimondie povabil, da bi na mednarodnem simpoziju o ohranjanju čebel, ki bo v začetku oktobra v San Marinu, eno popoldne koordiniral predavanja o čebelarstvu in izboljšanju čebelje paše. To bo dobra priložnost za znova promocijo našega čebelarstva v svetu. Dozdajšnje izkušnje pri nekaterih naših ponudnikih čebelarstva kažejo, da je ta panoga lahko vir dodatnega zaslužka, saj ne prodajamo samo svojega medu, ampak tudi svoje znanje. Pomembno je, da v svoja čebelarstva vlagamo, se izobražujemo, se povezujemo s turističnimi organizacijami in da velikih uspehov ne pričakujemo čez noč.

Ste »ambasador« slovenskega čebelarstva v svetu. Gojite številna poznanstva s čebelarji v tujini. V skupščini mednarodne čebelarke organizacije Apimondia in na njenih kongresih tudi uradno zastopate ČZS. Kaj potrebuje človek, da je lahko uspešen v takšni vlogi?

Nekaj žilice za takšno delo moraš morda res imeti tudi v genih. Jaz sem imel srečo, da sem kot absol-

vent gozdarstva leta 1963 kar 18 mesecev preživel v Švici, kjer sem se naučil in izpopolnil svoje znanje tujih jezikov, dobro spoznal deželo in ljudi, predvsem pa ugotovil, da smo Slovenci v marsičem zelo podobni Švicarjem. Pozneje sem imel takšno službo, da sem veliko potoval po svetu, pri čemer sem vedno iskal priložnosti, da sem se srečeval s čebelarji ter spoznaval njihove organizacije in znanstvene ustanove. Tako mi je sčasoma postal dom ves svet in v tem svetu se dobro počutim. Prvič sem se kongresa Apimondie udeležil že leta 1969. Po letu 1995 sem se redno udeleževal vseh svetovnih kongresov Apimondie, vabili pa so me tudi na nacionalne kongrese, na primer v Italijo, Francijo, Avstrijo, Nemčijo, Veliko Britanijo in še kam. Pogosto sem ob tem tudi predaval o posebnostih slovenskega čebelarstva. Tako sem spoznal veliko ljudi z vseh koncev sveta, in ko se znova udeležim kongresa Apimondie, na njem srečam že stare znance. Z njimi si tudi veliko dopisujem ali pa se slišimo po telefonu.

Bili ste predsednik organizacijskega odbora za pripravo in izvedbo 38. čebelarkega kongresa Apimondia, ki je od 24. do 29. avgusta 2003 potekal v Ljubljani, vključeni pa ste bili tudi v organizacijo Apimedicine 2010. Kako ocenjujete pomen teh dveh dogodkov za promocijo slovenskega čebelarstva v svetu?

To je bila doslej največja promocija našega čebelarstva. Takrat so spoznali, kako smo organizirani, katere so naše posebnosti, ki nas razlikujejo od drugih, kako smo navezani na svojo čebelo, kako nas ceni naša država in podobno. V letu pred kongresom Apimondie v Ljubljani sem za tuje revije napisal kakih 30 promocijskih člankov, ki so številne čebelarje prepričali, da se splača udeležiti kongresa v naši državi. Še zdaj hranim izrezke svojih člankov iz tujih revij – eden je celo v japonščini.

Se nadaljuje

Novi doktor znanosti na področju čebelarstva

G. Danilo Bevk, mladi raziskovalec na Nacionalnem inštitutu za biologijo, je v petek, 13. julija 2012, na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete zagovarjal svojo doktorsko disertacijo z naslovom »Vpliv akaricida kumafos na pašno dejavnost, socialno vedenje in učenje medonosne čebele *Apis mellifera*«, ki je nastala pod mentorstvom pokojne dr. Jasne Kralj ter somentorstvom prof. dr. Andreja Čokla. Po nazoru predstaviti kandidata so sledila vprašanja komisije, ki ji je predsedoval prof. dr. Janko Božič, in tudi vprašanja občinstva. Tema je namreč zelo aktualna in za čebelarje še posebej zanimiva, zato jo bomo v

sodelovanju z dr. Bevkom še podrobneje predstavili v prihodnjih številkah SČ. Na ČZS se veselimo takšnih raziskav in hkrati čestitamo kandidatu za uspešen zagovor doktorske disertacije. MB



Novi doktor znanosti na področju čebelarstva – dr. Danilo Bevk

Foto: MB

Prijateljsko srečanje avstrijskih in slovenskih čebelarjev na Lanšprežu

Konec aprila smo se na Lanšprežu, zibelki in ponosu dolenskega čebelarstva, zbrali dolenski in koroški čebelarji, da bi še okrepili mlado prijateljstvo. V okviru kratkega kulturnega programa je bilo izrečenih kar nekaj pozdravov in prijaznih nagovorov, katerih rdeče niti so bile besede *spoštovanje, čebelarstvo, sodelovanje, prijateljstvo*. Poleg pozdravnih nagovorov domačinov, predsednika RČZPPG g. Antona Koželja, župana domače občine Mirna g. Dušana Skerbiša, podžupanje sosednje trebanjske občine ge. Nade Pepelnak, direktorja Kmetijske zadruge Trebnje g. Ludvika Jermana, podpredsednika ČZS g. Marka Alaufa in predstavnice Grma Novo mesto – centra biotehnike in turizma smo zbrani še posebej prisluhnili besedam nasmejanih koroških čebelarjev. Nagovorili so nas predstavniki Okrajne čebelarke zveze Velikovec g. Valentin Blantar, mentor avstrijsko-slovenskega sodelovanja g. Hanzi Rifel, ki je sicer član ČD Prevalje, predsednik ČD Prevalje g. Rudi Vogel, predsednik ČD Železna Kapla g. Mirko Cuderman in župan Železne Kaple g. Erich Rudolf.

Prijateljsko srečanje čebelarjev RČZPPG in čebelarjev z avstrijske Koroške ter sočasno praznovanje 291. obletnice rojstva našega zgleda Petra Pavla Glavarja je bilo namenjeno predvsem druženju, zato smo se v nadaljevanju veselili ob dobri pogostitvi



Foto: Fototranjik

in prijetnem pogovoru. Koroški kolegi so potrdili opis utripa dolenske narave in dolenskega ljudstva, kot ga je pred davnimi časi zapisal njihov rojak Prežihov Voranc v delu *Od Mokronoga do Pijane gore* »... *to je dežela mehke romantike z nešteti cerkvami in gradovi, z vinskimi goricami in zidanicami, z grički in dolinami, koder živi dobro ljudstvo lahko, brezskrbno življenje, pije cviček in prepeva, hodi po božjih poteh in lovi polhe. Neka dežela poezije, katero lahko zavidamo drugi Zemljani!*« Pred vrnitvijo na svoje domove so si gostje ogledali še čebelarstvo zbirko na domu našega predsednika g. Koželja.

Helena Jurše Rogelj

Čebelarški dan v Žirovnici

V nedeljo, 2. septembra 2012, bodo v Žirovnici pripravili Čebelarški dan. Strokovni del bo potekal od 11. ure naprej v kulturni dvorani na Breznici. V okviru tega bodo predavali direktorica ZTK ga. Maja ZUPAN (*Predstavitev čebelarstva v turizmu v Žirovnici*), g. Pavel ZDEŠAR (*Pravilna oskrba čebel za jesen in zimo s poudarkom na opraviilih v septembru*) in ga. Marija ARH IVANŠEK (*Uporaba čebeljih pridelkov v*

kulinariki). Od 13.30 naprej bodo na prireditvenem prostoru pod vasjo Breznica v okviru Veselih dni v Žirovnici potekale že tradicionalne Čebelarke veselozabavne igre. Udeležbo na njih je do zdaj napovedalo že več kot 15 čebelarških društev iz Slovenije, Hrvaške, Italije itd. Vabljeni!

ČD Anton Janša Breznica

Vabljeni na festival medu v Lescah

Pot medu se ne konča v kozarcu, saj se šele tam začnejo možnosti njegove uporabe. Spoznajte jih! V soboto, 8. septembra 2012, bo od 9. do 17. ure v Čebelarškem centru Gorenjske v Lescah potekal Festival medu. Na njem boste lahko spoznali kulinarčno ponudbo, povezano z medom, tam bodo tudi števil-

ne stojnice, demonstracije, delavnice ter predavanja. Med drugim boste lahko poskusili sladice iz medu, izvedeli več o dodatkih, ki bogatijo med, ter o njegovih zdravilnih vplivih, si ogledali nastajanje medenih kruhkov in ponudbo medu ali si sami izdelali lectovo srce. Vabljeni! Več na www.cricg.com. Maja Kozinc

Razpis za 12. vseslovensko ocenjevanje medenih pijač

Leto je naokrog in spet je napočil čas, da se s svojimi medenimi pijačami predstavite na letos že 12. vseslovenskem ocenjevanju medenih pijač. Vsak udeleženec bo za vsak vzorec prejel uradno analizo, ki jo potrebuje v javnem prometu. Ocenjevanji bodo medena žganja, medeni likerji, medeni likerji z dodatki, medice in peneče medice. **Rok za prijavo in dostavo vzorcev je 28. september 2012.**

Za analizo in ocenjevanje **medenih žganj** in **medenih likerjev** je treba oddati po dve enoti s prostornino 500 ml, za analizo in ocenjevanje **medic** štiri enote s prostornino najmanj 375 ml, **penečih medic** pa dve enoti po 750 ml. Ob prijavi je treba plačati 40 EUR pristojbine za vsak vzorec medenega žganja ali medenega likerja, 45 EUR za vsak vzorec medice ter 65 EUR za vsak vzorec peneče medice. Vzorce medenih pijač lahko oddate osebno v trgovini JANA, Streliška cesta 150, Maribor, ali jih pošljete

po pošti na naslov: Društvo izdelovalcev medenih pijač Maribor, Pot na Rute 8, 2000 Maribor.

Petčlanska strokovna komisija bo medene pijače ocenjevala na podlagi veljavnega pravilnika, ki je objavljen na spleti strani ČZS. Ocenjevanje bo potekalo v degustacijski sobi Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor. Razglasitev rezultatov s podelitvijo odličij bo v Mariboru, udeleženci bodo vabljeni z vabilom. Analize in rezultate ocenjevanja bodo udeleženci prejeli takoj po končanem ocenjevanju oktobra 2012. Prijavnice lahko dobite pri ČZD Maribor ali na spletni strani www.czs.si. Pristojbino nakažite na **TRR** društva, št. **0451 5000 1543 390 pri NKBM**. Kontaktna oseba za vse dodatne informacije je tajnik društva Branko Nemec, tel.: 051/327 931.

*Marko Cesar,
predsednik društva izdelovalcev medenih pijač*

Območno ocenjevanje medu

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji! Vabimo vas, da se udeležite senzoričnega ocenjevanja medu, ki ga bosta organizirala OČD Koper in ČD Antona Žnideršiča iz Ilirske Bistrice. Na ocenjevanje so vabljeni tudi čebelarji iz sosednjih držav. Ocenjevanje medu bo na podlagi Pravilnika o ocenjevanju medov potekalo 15. septembra 2012. Vzorce lahko pošljete po pošti ali jih oddate osebno. Če jih boste poslali po pošti, jih morate na naslov: Marija Vulić, Gradin 5, 6272 Gračišče, poslati do petka, 7. septembra 2012. Sicer pa bomo vzorce sprejemali od srede, 5. septembra 2012, do petka, 9. septembra 2012, in sicer: v OČD Koper za občini Piran in Izola: Jana Ljubič, Prešernova 3, 6310

Izola, tel.: 030/341 552; za občino Koper Marino Jurada, Kampel 28b, 6000 Koper, tel.: 031/275 232. Za ČD Antona Žnideršiča iz Ilirske Bistrice bo vzorce zbiral Jugoslav Logar, Čebelarški dom (Vencinova hiša), Levstikova ulica 8b, Ilirska Bistrica, tel.: 041/391 174, in sicer 5. septembra 2012, od 18. do 20. ure. Za ČD Pivka in ČD Postojna bo vzorce zbiral g. Jugoslav Logar, Vilharjeva 11, Pivka, tel.: 041/391 174. O datumu in uri oddaje vzorcev se bomo dogovorili s predstavniki obeh društev. Pristojbina za en vzorec je 10 EUR. Dodatne informacije po tel. št.: 041/391 174 (g. Logar) in 05/657 40 60, 041/778 223 (ga. Vulić).

OČD Koper in ČD Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica

Ocenjevanja medu v Semiču letos ne bo

ČD Semič obvešča vse čebelarje, da zaradi letošnje izjemno slabe bere medu ne bo izvedlo načrtovanega ocenjevanja medu. Odločitev o tem je bila sprejeta na podlagi analize letnika in stanja pri

čebelarjih. Dozdajšnji udeleženci ocenjevanj bodo o odpovedi ocenjevanja obveščeni tudi pisno. Naj med!

ČD Semič

Zmagovalni verzi literarnega natečaja

V okviru Tradicionalnega slovenskega zajtrka smo za učence tretjega triletnega osnovnih šol razpisali literarni natečaj za najboljši verz oz. pregovor. V nadaljevanjih objavljamo izbrane verze izmed 20 najboljših.

Pazi na čebelo, da bo sadno drevje bogato letino imelo.

*9. mesto: Žan Kranjec,
OŠ Fokovci, 7. razred*

Edinstven humanitarni projekt

Letošnji 4. julij bo ostal v lepem spominu vsem, ki smo se v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič v Dragi pri Igu udeležili slovesnega odprtja novega čebelnjaka in čebelarke učne poti ter izida učbenika in delovnega zvezka »Čebela se predstavi«. Otroci in odrasli varovanci Centra, ljudje z motnjo v duševnem razvoju, so tako dobili objekt, ki utegne marsikateremu izmed njih pomagati pri osmišljanju njegovega bivanja v skupnosti in pripomoči k njegovemu boljšemu počutju.

O tem, da bi čebele približali ne samo učencem v okviru čebelarških krožkov na OŠ, ampak tudi mladim s posebnimi potrebami, smo na ČZS razmišljali že nekaj časa. Nato smo se povezali z g. Mihom Kovačičem, direktorjem Kongresnega urada Slovenije, ter ob njegovi pomoči in ob pomoči partnerskih organizacij pridobili zaupanje in naklonjenost mednarodne družbe IMEX, ki je bila pripravljena financirati postavitve čebelnjaka, vzpostavitev učne čebelarke poti in obnovo rastlinjaka za pridobivanje semen medovitih rastlin v Dragi. Člani te mednarodne družbe so zbrali 25.000 EUR, kolikor je bil projekt ovrednoten. To pa še ni bilo vse. V začetku julija je za tri dni prišlo v Drago kar 15 prostovoljcev, da bi delo ob računalnikih zamenjali za delo s krampji

Učbenik »Čebela se predstavi«, prirejen v lahko berljiv jezik



Foto: MB

in lopatami ter se osebno lotili najtežjih zaključnih del – kopanja jam za drevesa, postavljanja informativnih tabel in tlakovanja dostopnih poti k čebelnjaku.

ČZS je k uresničitvi projekta prispevala s tem, da je med svojim članstvom organizirala darovanje čebeljih družin za naselitev čebelnjaka ter izdala učbenik in delovni zvezek »Čebela se predstavi« v didaktično prirejeni obliki. Učbenik z delovnim zvezkom je preveden v lahko berljivo obliko, ki je razumljiva varovancem Centra v Dragi. Takšnega podviga na humanitarnem področju, vsebinsko povezanega s čebelarstvom, doslej v svetu še niso uresničili nikjer drugod. Uspešno smo povezali čebelarstvo in blagodejen vpliv čebel in čebeljih pridelkov (apiterapija) z usposabljanjem, delom in varstvom oseb z motnjami v duševnem razvoju. Za nas na ČZS je bil to prvi večji mednarodni humanitarni projekt, v katerem so osrednjo vlogo odigrale naše čebele. Verjamemo in upamo, da ne zadnji.

Franc Šivic



Foto: MB

Nov učni čebelnjak z vrtom medovitih rastlin

Zvone Konstantinovič, strokovni delavec, čebelar ČD Postojna



Varovanci Centra bodo v učnem čebelnjaku in na učni poti lahko od blizu spoznali novo obliko življenja – življenje čebel. V svet čebelarstva jih bom uvajal sam. To bo velik prispevek k njihovem spoznavanju sveta.

Najprej se bodo z delom čebel seznanili z razdalje, pozneje pa bodo sodelovali pri čebelarških opravilih. Omogočamo jim tudi apiterapijo, uživanje čebeljih pridelkov in spoznavanje medovitih rastlin.

Valerija Bužan, direktorica CUDV Draga



Zelo smo veseli, da smo bili del tega projekta, saj smo z njim dobili veliko več kot zgolj znanje o čebelah. Omogočil je namreč zaposlitev za naše varovance, ki se bodo s pomočjo učbenika, učne poti in čebelnjaka naučili delati s čebelami.

Zmožni so namreč opravljati veliko bolj kompleksna dela in ne samo rutinska. Tisti varovanci, ki jim bo zaupana skrb nad upravljanjem čebeljih družin, bodo začutili, da jim je zaupano odgovorno poslanstvo. Prav občutek pomembnosti in koristnosti je za vsakega človeka, še posebej pa za tistega s posebnimi potrebami, zdravilen. Poleg tega računamo, da bomo v okviru zelenega programa pridelovali semena ter gojili medovite drevesne, grmovne in zeliščne rastline za prodajo. Med čebelarji je po njih veliko povpraševanja, ponudbe pa skoraj ni. To nam bo skupaj s prodajo čebeljih pridelkov omogočilo pridobiti lasten dohodek, tako da ne bomo odvisni samo od proračunskih sredstev.

Usposabljanje kandidatov za čebelarske mojstre

Do nedavnega so se slovenski čebelarji za naziv čebelarski mojster lahko usposabljali le v tujini. Tako je leta 1999 na Čebelarski šoli v Gradcu usposabljanje končala skupina 24 čebelarjev ali t. i. »prva generacija čebelarskih mojstrov«, ki jim je po tedanjih predpisih uspelo diplome tudi nostrificirati. Druga generacija 51 čebelarskih mojstrov ji je sledi konec leta 2006.

V Sloveniji je bil poklicni standard za čebelarske mojstre sprejet leta 2008, leta 2010 pa je bil sprejet še izpitni katalog za I. in II. del mojstrskega izpita za pridobitev naziva čebelarski mojster. S tem je bila tudi pri nas formalno odprta pot za pridobitev naziva čebelarski mojster. Poklicni standard in izpitni katalog sta hkrati tudi vsebinska podlaga za usposabljanje kandidatov, ki se pripravljajo na izpite. Leta 2011 je bila imenovana še izpitna komisija. Predsednik izpitne komisije prof. dr. Janko Božič je nato za priprave na mojstrske izpite oblikoval 113-urni izobraževalni program. Na ČZS smo se konec leta 2011 lotili organiziranja tega po trajanju dolgotrajnejšega usposabljanja ter ves čas vodili evidenco interesentov za usposabljanje. Po predstavitvenem sestanku, na katerem smo interesentom predstavili izobraževalni program ter ceno usposabljanja in opravljanja izpi-



Foto: MB

Kandidati pri usposabljanju za pridobivanje čebeljega strupa.

nov, se je za usposabljanje odločilo 20 kandidatov. Usposabljanja so se na ČZS začela 26. aprila 2012, končana pa bodo do konca leta 2012. Potem se bodo lahko kandidati na Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije prijavi na razpisan rok za opravljanje mojstrskih izpitov ter po uspešno opravljenih izpitih pridobili naziv čebelarski mojster. Tako lahko tretjo generacijo čebelarskih mojstrov pričakujemo v začetku leta 2013.

Letos smo prek Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije na Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport s skupinsko vlogo sprožili še postopek za nostrifikacijo diplom 51 čebelarskih mojstrov druge generacije, saj postopek v njihovem primeru še ni bil izveden.

ČZS bo tudi v prihodnje izvajala usposabljanja za pripravo na izpite za pridobitev naziva čebelarski mojster, vendar le, če bo skupina zainteresiranih čebelarjev dovolj velika (najmanj 15 kandidatov za izvedbo usposabljanj v letu 2013, prijave najpozneje do 1. decembra 2012). Zainteresirani čebelarji se lahko neobvezujoče prijavite na informativni sestanek že zdaj. Kontaktna oseba je ga. Dimc, tel.: 01/729 61 00.

MB

Aleksander Mikuš, udeleženec usposabljanj



Izobraževanje je zanimivo zaradi kombinacije predavateljev teoretikov in praktikov. Prvi se raziskovalno ukvarjajo s čebelarsko tematiko, drugi pa so z leti izkušenj dopolnili in potrdili svoja teoretična znanja, včasih pa so jih tudi ovrgli. Tudi med kandidati za mojstre samimi poteka živahna izmenjava informacij in izkušenj, saj je spekter udeležencev zelo širok. Mislim, da bomo vsi veliko pridobili.

GLUKOZNO-FRUKTOZNI SIRUP

NAJBOLJŠA KRMA ZA ČEBELE

- primeren je za krmljenje v vseh panjskih sistemih,
- sirupa prej ni treba pripravljati,
- visok delež suhih snovi,
- stabilen in dolgo obstojen.

Dobavitelj:

SONLEN, d. o. o.

Razborca 4, 2382 Mislinja

GSM: 041/640 863

Tel.: 02/885 62 30

Faks: 02/885 76 87

E-pošta: sonlen@siol.net

Reševanje čebelarске problematike na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje

ČZS je na novinarski konferenci, ki jo je pripravila 7. avgusta 2012, opozorila na slabšo odzivnost Ministrstva za kmetijstvo in okolje pri reševanju čebelarске problematike, na katastrofalno pašno sezono v Sloveniji, na sajenje ajde, ki je poleg tega, da je zdrava za ljudi, tudi priložnost za kmeta in rešitev za čebele, na dejavnosti ČZS in JSSČ do konca leta ter na pravilno tehnološko oskrbo čebel za zimo. Odziv na novinarsko konferenco je bil velik, saj so se nanjo odzvale vse večje televizijske in radijske hiše v Sloveniji.

Predsednik ČZS je medijem pojasnil, da je Zveza na ministrstvo letos naslovila več dopisov s pobudami ali z vprašanji. Čeprav je minilo že precej časa, odgovorov na nekatera še vedno nismo dobili ali pa so bili ti zelo splošni in nedorečeni. Tako smo opozorili na bolj ali manj odprta vprašanja glede:

- nadaljnjih postopkov pri oblikovanju Nacionalnega programa zaščite kranjske čebele in ustanovitve čebelarskega inštituta;
- izvajanja koncesije Javne svetovalne službe v čebelarstvu;
- registracije veterinarskih pripomočkov za oksalno kislino in registracije oksalne kisline kot biocida;
- vprašanj, kdo je odgovoren za morebitna napačna strokovna navodila v okviru lanskega programa za zatiranje varoj;
- zatiranja hude gnilobe;
- pobude za pridobitev sredstev iz sklada za naravne nesreče zaradi izgub čebel;
- problematike medveda;
- pobude, da je Slovenija nosilka izvirne rodovniške knjige kranjske čebele v EU;
- predloga, da naj bi bila vsa čebelarstva društva uvrščena med društva, ki delujejo v javnem in-

teresu, in pobude, da naj ministrstvo spodbudi poenostavitev zakonodaje na področju delovanja društev, vsaj za tista z manjšim obsegom delovanja;

- sajenja medovitih rastlin na vseh javnih površinah;
- spremembe zakonodaje pri postavitvi čebelnjakov;
- uvedbe čebelarskega turizma kot dela dopolnilne dejavnosti na kmetiji;
- pravočasnosti razpisov na podlagi Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2011–2013;
- problematike slovenskega medu z geografsko označbo;
- rezultatov razpisa na podlagi ukrepa 133.

Dan pred novinarsko konferenco smo se na ministrstvu pogovarjali o vseh teh problemih, ministrstvo pa nam je zagotovilo, da bodo nekatere naloge izvedene v dogovorjenih rokih. Tako je zagotovilo, da bo:

- do konca tega leta Vladi RS poslalo v obravnavo Nacionalni program zaščite kranjske čebele;
- do 15. septembra 2012 bo pripravilo osnutek konzorcijske pogodbe, ki je podlaga za ustanovitev čebelarskega konzorcija, tako da ga bo posebna delovna skupina lahko obravnavala v drugi polovici septembra;
- pridobilo pravno mnenje glede tega, ali sme posegati v delovnopravne odnose zaposlenih, ki izvajajo program JSSČ, oziroma določiti, da za zaposlene na JSSČ veljajo enaki predpisi kot za zaposlene v javnem sektorju;
- sklical sestanek z Veterinarsko upravo RS glede registracije pripomočkov za doziranje učinkovin za zdravljenje čebel (zatiranje varoze) in pristojne

Povračilo škode v čebelarstvu, ki je posledica naravnih in drugih nesreč

Avgusta letos je Čebelarstva zveza Slovenije na ministra za kmetijstvo in okolje g. Franca Bogoviča naslovila dopis, v katerem ga obvešča, da je »ČZS 7. maja 2012 ministrstvu podala pobudo za ureditev zakonskih in podzakonskih predpisov glede škode v čebelarstvu, ki je posledica naravnih in drugih nesreč. Odgovor ministrstva smo prejeli 29. junija 2012, vendar nas ta ne zadovoljuje, zato predlagamo, da bi čebelarstvo kot kmetijsko dejavnost enakopravno uvrstili med panoge, ki so ob naravnih nesrečah upravičene do priznavanja in povračila nastale škode. Podatke o nastali škodi, ki je posledica naravnih ujm, lahko zagotovi naša opa-

zovalna služba medenja, ki deluje kot javna služba v čebelarstvu. Posledice letošnjih naravnih nesreč, zlasti suše, se v enaki meri kot v drugih kmetijskih panogah kažejo tudi v čebelarstvu, zato glede povračila nastale škode upravičeno pričakujemo sočasno in primerno obravnavo nastale situacije.« Ministrstvo smo tudi seznanili, da letošnje leto ni bilo ugodno zaradi precejšnjih zimskih izgub in slabe letine. Zato smo ministrstvo pozvali, da pri izračunu pavšalne ocene dohodka na panj za leto 2012 upoštevajo navedena dejstva in znižajo davek oz. višino pavšalne ocene dohodka na panj.

Anton Tomec, tajnik ČZS

vprašalo, zakaj o pobudi v zvezi s tem še ni odgovora. Po zagotovilih ministrstva bodo ČZS odgovor posredovali do sredine septembra;

- od Nacionalnega veterinarskega inštituta zahtevalo odgovor na vprašanje, ki mu ga je glede izjave o politični odločitvi o nakupu zdravil za lansko zatiranje varoj poslalo že pred časom;
- do 10. septembra sklicalo sestanek z Veterinarsko upravo RS glede pobude za hitrejšo sanacijo območij, okuženih s hudo gnilobo, ob pomoči za to dodatno usposobljenega kadra;
- v prvi polovici septembra sklicalo sestanek z zavarovalnicami in na njem predstavilo problem skrajnih vremenskih pojavov, ki povzročajo škodo v kmetijstvu, ter predlagalo, naj zavarovalnice oblikujejo posebne zavarovalne pakete za čebelarje. Ta zavarovanja naj bi nato vključili v uredbo, ki zagotavlja državno sofinanciranje zavarovalnih premij;
- v uredbo uvrstilo tudi predlog za sofinanciranje senzorskega svetlobno-zvočnega alarmiranja za zaščito čebelnjakov pred medvedom;
- preverilo, kako bi lahko vsa čebelarska društva pridobila status društev v javnem interesu;
- preverilo, ali obstaja pravna podlaga za uresničitev pobude, da bi bila v vseh javnih parkih in na javnih zelenicah dovoljena samo saditev avtohtonih medovitih rastlin;
- upoštevalo pobudo za spremembo uredbe o razvrščanju objektov, po kateri bi bila dovoljena postavitve do 4,5 metra visokega čebelnjaka;
- predvidoma do konca leta sprejeta nova uredba o vrstah, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ki bo bolj življenjska tudi za čebelarje, saj naj bi čebelarjem poleg predelave medu in čebeljih pridelkov omogočila tudi registracijo prikaza del na čebelarski kmetiji oz. čebelarskega turizma;
- bodo razpisi, ki morajo biti objavljeni na podlagi Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2011–2013, v prihodnje

objavljeni prej,

- preverilo, ali obstaja realna možnost, da država pri EU pridobi zaščito za Slovenski med; če možnosti za to ni, bo projekt končalo.

V nadaljevanju novinarske konference je vodja opazovalno-napovedovalne službe medenja g. Jure Justinek povedal, da to leto čebelarjem ni bilo naklonjeno. Ker so nas lani prizadele precejšnje zimske izgube, smo pričakovali vsaj uspešno pašno sezono. Razočarani ugotavljamo, da je bila letošnja letina pičila in daleč podpovprečna, saj je bila letošnja paša v primerjavi s prejšnjim letom slabša kar za približno 60 odstotkov! Ga. Andreja Kandolf je predstavila projekt »*Promocija sajenja medovite ajde in uživanja izdelkov iz ajde*«, ki poteka v okviru programa JSSČ. S promocijskimi zgibankami in plakati, ki jih bo JSSČ izdala v okviru tega projekta, bo širšo javnost spodbujala k uživanju izdelkov iz ajde, pridelovalce pa k sajenju te rastline. Na območjih, na katerih bodo kmetje posejali ajdo, bo zagotovljen tudi vir medicinske in cvetnega prahu, ki jo čebelja družina potrebuje za uspešno prezimitev. Projekt je bil predstavljen na Kmetijsko-živilskem sejmu Agra v Gornji Radgoni, prav tako pa bo predstavljen tudi na sejmu Narava in zdravje. Ga. Lidija Senič je novinarje seznanila še z dejavnostmi, ki jih ČZS in JSSČ načrtujeta do konca leta. Čebelarji so bili z njimi seznanjeni v dopisu, ki jim ga vsako leto pošlje JSSČ. Ob koncu novinarske konference je predsednik ČZS g. Boštjan Noč poudaril, kako je še posebej zdaj pomembno, da čebelarji pravočasno ukrepajo in po potrebi popravijo vse morebitne pomanjkljivosti pri čebeljih družinah. Čeprav čebelarji za nasvete glede zdravstvenega varstva čebel večkrat pokličejo na Zvezo, jih pozivamo, naj svoja morebitna vprašanja, pobude in mnenja posredujejo Nacionalnemu veterinarskemu inštitutu, saj je ta edini pristojen in odgovoren za zdravstveno varstvo čebel.

Lidija Senič, vodja JSSČ

Slaba letina – ogrožena kakovost čebeljih pridelkov

Letošnje čebelarsko leto se počasi končuje, čebelarji pa s tokratno bero nikakor ne moremo biti zadovoljni. Letošnja sezona ni bila naklonjena čebelam, saj je bila več kot podpovprečna. Takrat, ko bi morala biti narava čebelam najbolj naklonjena, smo morali za čebele skrbeti čebelarji, saj v nasprotnem niso imele dovolj hrane niti zase. To je bilo seveda nujno. Da smo čebele krmili s sladkorno raztopino, moramo upoštevati tudi ob točenju medu. Če je čebelar v dvomih ali če posumi na možnost, da med vsebuje tudi predelano sladkorno krmo,

naj »spornega« medu ne daje v promet ali pa se naj prepriča, da je med resnično med, da je bila torej osnovna surovina tega medu izključno nektar ali mana. Čebelar se lahko o pristnosti medu prepriča z analizo medu, ki jo opravljajo v tujini. Če imate kakršno koli vprašanje s tega področja, nas pokličite tel. št.: 01/729 61 33, 040/436 514 ali nam pišite na e-naslov: andreja.kandolf@czs.si in skušali vam bomo pomagati.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Strokovna razprava »Čebelji pridelki kot darilo«

Vabimo Vas, da se **4. 10. 2012, ob 17. uri**, v novem Čebelarstvu izobraževalnem centru v Lescah udeležite Strokovne razprave z naslovom **»Čebelji pridelki kot darilo«**. Namen Strokovne razprave je čebelarje spodbuditi, da bi svoj program obogatili z izvirnimi darili in izvirno embalažo, saj bi si s tem povečali možnosti za boljšo prodajo čebeljih pridelkov in izdelkov, s tem pa tudi možnosti za večji zaslužek.

Strokovne razprave se bosta udeležila tudi doc. dr. Mihael Kline, strokovnjak na področju tržnega komuniciranja, in prof. dr. Janez Bogataj, priznani etnolog in umetnostni zgodovinar, ki sta se prijazno odzvala na naše povabilo k sodelovanju. Gosta bosta govorila o vlogi embalaže pri trženju, o priložnostih na področju razvoja embalaže in pomenu obdaranja.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Dan apiterapije tokrat v Mariboru

Tudi letos oktobra bo tako kot že nekaj let doslej en dan naša pozornost usmerjena v apiterapijo. Ta dan bomo letos pripravili v Mariboru. Tudi tokrat bomo govorili o uporabi čebeljih pridelkov v

vsakdanjem življenju, rdeča nit pa bo uporaba ajde, ajdovega medu in izdelkov iz ajde. Podrobnejši program bomo objavili v prihodnji številki SČ.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, JSSČ

Natečaji Čebelarstva Slovenije za naj ...

Čebelarstva Slovenije tudi v letu 2012 razpisuje natečaje za Zlati medenjak, najčebelarstvo fotografijo, najobčino, najpodjetje, najčebelarstvo turizem in najčebelarstvo turistično pot. Podrobnejši

razpisi natečajev so objavljeni na spletni strani Čebelarstva Slovenije, objavljeni pa bodo tudi v prihodnji številki Slovenskega čebelarja.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Znižanje plač in pogodb na ČZS

Zaradi slabih gospodarskih razmer v Sloveniji je Upravni odbor ČZS na svoji 2. redni seji, ki je bila v četrtek, 5. julija 2012, sprejel tale sklep: »UO ČZS sprejema odločitev o znižanju plač zaposlenih pri ČZS ter znižanju obračunskih osnov za avtorska, podjemna in ostala razmerja, kot je nave-

deno v predlogu.« Zveza bo s tem privarčevala 8 % polletne mase za plače. Od 1. julija 2012 so tako za 8 % nižje tudi obračunske urne osnove za avtorske in podjemne pogodbe. Znižanje ne velja za pogodbe terenskih svetovalcev in mentorje čebelarstva krožkov.

Marija Oven, računovodstvo ČZS

Uredniški odbor glasila Slovenski čebelar

Z novim mandatom upravnega odbora ČZS je bil imenovan tudi uredniški odbor v novi sestavi. Na začetku svojega dela je pripravil in sprejel uredniško zasnovo glasila Slovenski čebelar, ki opredeljuje načrtovan obseg posameznih števil SČ ter vsebine, ki bodo zaradi svoje aktualnosti objavljene prednostno. Uredniški odbor se je opredelil tudi do pobud

iz programa ČZS za leto 2012, povezanih z glasilom Slovenski čebelar, ter do uvajanja novih vsebin in rubrik. Uvedba novih rubrik je odvisna od rednega zagotavljanja vsebin ter razpoložljivega prostora, ki praviloma obsega 36 strani. Večina članov odbora tako ne podpira objavljjanja čebelarstva krožkov in receptov.

Uredništvo

Oddaja prostorov v najem

ČZS objavlja informativno neobvezno ponudbo za oddajo svojih prostorov v najem. Tako bomo v najem oddali prostore, ki so primerni za pisarne, in apartma za bivanje. Interesenti si ponujene poslovne prostore ob poprejšnji najavi lahko ogledajo vsak de-

lovni dan od 8. do 14. ure. Kontaktna oseba: Anton Tomec, tel. št.: 031/236 041, e-naslov: anton.tomec@czs.si. Ta ponudba za oddajo prostorov ČZS v najem velja do 15. septembra 2012.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Brezplačno računalniško usposabljanje za čebelarje

V okviru vseslovenskega prostovoljskega projekta Simbioz@ za povečanje računalniške pismenosti starejših – projekt podpira tudi Čebelarstva zveza Slovenije – se čebelarjem ponuja izvrstna priložnost za brezplačno čebelarstvo usposabljanje. Projekt Simbioz@ je po vsej Sloveniji potekal že lani in tudi letos bo na več kot 115 lokacijah povezal celotno Slovenijo. **Čebelarji se boste lahko**

brezplačno udeležili delavnic o osnovni uporabi računalnika, interneta in elektronske pošte ter družbenih omrežij in mobilne telefonije. Delavnice bodo potekale **od 15. do 19. oktobra 2012** po šolah, knjižnicah in drugod po vsej Sloveniji. **Prijavite se lahko po tel. št.: 040/940 888** ali prek spletne strani www.simbioza.eu.

MB

Priprava poslovnega načrta za čebelarstvo

ČZS, JSSČ je pripravila brezplačen praktični seminar o pripravi poslovnega načrta za vašo dejavnost. Seminar je v okviru ukrepa Usposabljanje za delo v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu sofinanciral Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (SKSRP). Do brezplačnega usposabljanja so upravičeni: fizična oseba (nosilec, namestnik in član kmetijskega gospodarstva ali lastnik zasebnega gozda), zaposleni pri pravni osebi (vpisani v RKG), ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo, in zaposleni pri pravni osebi, ki se ukvarja z gozdarsko in živilskopredelovalno dejavnostjo. Modularno 12-urno izobraževanje zajema vsa področja poslovnega načrta: 1. Poslovni načrt, trdni temelji podjetja in osnove poslovnega načrtovanja; 2. Načrt trženja, prodaje in strategija vstopa na trg; 3. Načrt razvoja, podjetniški tim, terminski plan in tveganja; 4. Priprava ustreznih finančnih projekcij; 5. Priprava povzetka, predstavitev in učinkovitega prikaza. Znanja, ki jih bodo udeleženci pridobili na seminarju, jim bodo pomagala pri spremljanju njihovega lastnega poslovanja in tudi pri prijavah na različne razpise. Po uspešno opravljenem usposabljanju (pogoj je vsaj 80-odstotna udeležba!) bodo udeleženci prejeli potrdila o opravljenem programu usposabljanja. Izvajalec usposabljanja bo mag. Igor

Vajda, univ. dipl. ekon. (Espero, d. o. o.). Seminarji bodo potekali v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici v obdobju od oktobra 2012 do marca 2013, izvedeni pa bodo desetkrat. Prijavite se lahko na enega izmed spodaj navedenih terminov:

Termin
Oktober 2012: 5. (ob 16. uri), 6. (ob 9. uri) in 12. (ob 16. uri).
Oktober 2012: 19. (ob 16. uri), 20. (ob 9. uri) in 26. (ob 16. uri).
November 2012: 2. (ob 16. uri), 3. (ob 9. uri) in 9. (ob 16. uri).
November 2012: 16. (ob 16. uri), 17. (ob 9. uri) in 23. (ob 16. uri).
December 2012: 7. (ob 16. uri), 8. (ob 9. uri) in 14. (ob 16. uri).
Januar 2013: 11. (ob 16. uri), 12. (ob 9. uri) in 18. (ob 16. uri).
Januar 2013: 19. (ob 9. uri), 25. (ob 16. uri) in 26. (ob 9. uri).
Februar 2013: 15. (ob 16. uri), 16. (ob 9. uri) in 22. (ob 16. uri).
Marec 2013: 1. (ob 16. uri), 2. (ob 9. uri) in 8. (ob 16. uri).
Marec 2013: 15. (ob 16. uri), 22. (ob 9. uri) in 23. (ob 16. uri).

Število mest na seminarju je omejeno! Prijavnica je objavljena na spletni strani ČZS: www.czs.si. Izpolnjeno prijavnico po pošti pošljite na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo 8, 1225 Lukovica.

JSSČ svetuje vsem čebelarjem, da se udeležite tega seminarja. Četudi poslovnega načrta ne boste izdelali sami, vam bo pridobljeno znanje pomagalo tako pri doseganju osebnih ciljev in realizaciji poslovnih idej, kot tudi pri delu v vašem ČD.

Pridobljeno znanje vam bo pomagalo, da se boste projekta lotili na pravi način, postavili konkretne cilje in predvideli aktivnosti za doseg le teh, ter finančno projekt vrednotili, predvideli prihodke in odhodke, ter tveganja.

Posebna akcija – kape s ščitnikom

Samo septembra posebna akcija kap s ščitnikom z logotipom »Ohranimo čebele«! KUPIŠ DVE, TRETJO DOBIŠ. Do 15. septembra podaljšujemo tudi akcijo majic z napisom »Ohranimo čebele«. Kupiš dve, tretjo dobiš. Naročila sprejemamo po tel. št.: 01/729 61 00 ali na e-naslov: barbara.dimc@czs.si.



Cenik Čebelarске zveze Slovenije

Vse prodajne artikle Čebelarске zveze Slovenije lahko naročite po e-pošti: barbara.dimc@czs.si oziroma po telefonu št.: 01/729 61 00. Vse cene so z DDV-jem.

LITERATURA	CENA V EUR
Kapš: Med in zdravje	34,22
Čebela se predstavi — učbenik + del. zvezek	3,10
Med	2,70
Čvetni prah	1,90
Čmrlji v Sloveniji	3,90
Večjezični slovar čebelarstva	4,17
Čebeloreja	2,92
A. Janša: Popolni nauk	3,34
Čebelji pridelki	6,26
Propolis (brošura)	4,34
Čebela — ustvarjalne ideje	2,17
DVD	
Odprtje ČSS - videokaseta	10,00
Varoja	5,00
Čebelarске turistične poti (v treh jezikih)	10,00
TABLE	
Enostranska tabla	17,00
Dvostranska tabla	25,00

PRELEPKE	CENA V EUR
Prelepka SMGO (mala)	0,035
Prelepka SMGO (velika)	0,030
ODLIČJA in DIPLOME	
Odličje Antona Janše	24,00
Različne diplome	0,83
SLOVENSKI ČEBELAR	
Izvod SČ — člani	4,00
Izvod SČ — nečlani	7,00
Naročnina na SČ (tujina)	50,00
Naročnina na SČ (Slovenija)	45,00
OBLAČILA	
Klobuček	9,00
Flis	20,00
Jakna »soft shell«	48,00
Pulover	20,00
Brezrokavnik	21,00
Majica	7,00

Jesenska svetovanja pri čebelarjih

Čebelarско leto se počasi končuje in začenjajo se priprave na prihodnjo čebelarско sezono. V tem obdobju je treba preveriti zalego in urediti gnezdo za zazimljenje, prav tako pa je treba tudi oceniti, ali imajo čebelje družine dovolj hrane za prezimitev, ter končati krmljenje. Pri krmljenju družin moramo biti zelo previdni, saj že majhna nepazljivost lahko povzroči rop, ta pa lahko povzroči veliko škodo.

Pri čebelah je tako še kar nekaj opravil, ki jih je treba postoriti, zato se pojavljajo tudi težave, ki jih sami ne znamo odpraviti. V takem primeru pomoč poiščemo pri terenskih svetovalcih, ki bodo prišli k vam in vam svetovali, kako odpraviti vaše težave.

V okviru interne kontrole medu lahko terenski svetovalci na terenu na vzorcu medu, ki ste ga iztočili, izmeri vsebnost vode in električno prevodnost, podatki o tem pa vam bodo v pomoč pri

določanju izvora medu. Po opravljeni analizi lahko tudi skupaj preverita točnost podatkov na nalepkah za med.

Čebelarje, ki ste pristopili k Priznani rejski organizaciji, obveščamo, da je njihova obveznost v obdobju petih let najmanj dvakrat poklicati terenskega svetovalca. Skupaj bosta pregledala čebelje družine in izpolnila vprašalnik o osnovni odbiri.

V tem obdobju terenski svetovalci na terenu opravljajo tudi delavnice, ki so namenjene vsem čebelarjem. Zato vas vabimo, da se udeležite delavnic in navežite stik z njimi. Tako vam bo tudi lažje pri odpravljanju težav s čebelarjenjem, saj boste za kakršen koli nasvet lahko poklicali terenskega svetovalca na svojem območju. Datumi in ure delavnic so objavljeni spodaj.

Tomaž Samec, svetovalci JSSČ

Delavnice terenskih svetovalcev

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
5. sep.	17.00	Oskrba čebel	Vladimir Linasi	Gostilna pri Marčiču, Slovenj Gradec	g. Linasi 040/228 505
12. sep.	17.00	Oskrba čebel	Franc Prezelj	Čebelnjak Križ (Prezelj)	g. Prezelj 030/604 011

Urník usposabljanj

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE



APIS M&D
4-odstotni popust*



Logar
4-odstotni popust*



Čebelarstvo
Rihar-Kocjan
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
LUCKA

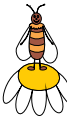


4-odstotni popust*

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV



**MIZARSTVO
KRŽE**
4-odstotni popust*



Trgovina
ČEBELCA
4-odstotni popust*



**TERME
SNOVIK**
ekovir termalnih voda
10-odstotni popust*



ambrosia
Kulica, 12. stolica
5-odstotni popust*



medium
tisk & design
-10%
www.medium.si
10-odstotni popust*



pri čebelici
gostilna & sobe
10-odstotni popust*



**šport center
bovec**
10-odstotni popust*



apartmaji
Bovška hiša
★★
10-odstotni popust*



**THERMANA
LAŠKO**
do 20-odstotni popust*

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. ČZS išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

PRODAM

Matični mleček in cvetni prah, tel.: 031/617 394.

Letošnji matični mleček, večja količina, ugodno, tel.: 040/814 272, 03/810 60 07.

Cvetni prah, pakiran po 5 kg, svež zamrznjen, tel.: 041/990 360.

Cvetni prah, svež ali sušen in prebran, s Kozjanskega hribovja, tel.: 041 215 281.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, odlična kakovost, na voljo vse leto, tel.: 041/965 939.

Posušeni cvetni prah (20 kg), cena po dogovoru, tel.: 040/957 885.

Vosek in 400 kg gozdnega medu, tel.: 030/681 452.

Med iz ekološke pridelave, tel.: 040/160 015.

Večjo količino akacijevga, lipovega in cvetličnega medu, tel.: 041/624 073.

Večjo količino lipovega in cvetličnega medu, tel.: 041/286 375.

Večjo količino kostanjevega medu ter nove AŽ 10-satarje (tudi 3-etažne), tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Akacijev med ter med oljne ogrščice, tel.: 051/393 142.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med, tel.: 051/880 446.

Akacijev in kostanj-lipov med v refuzi, 5 EUR, nove AŽ 10-satarje za 89 EUR in nakladne LR-panje za 85 EUR, tel.: 070/753 096.

Cvetlični, akacijev in lipov med, tel.: 031/894 641.

Cvetlični, akacijev in gozdni med, tel.: 040/217 542.

Cvetlični in kostanjev med, 7-litrške pitalnike za 10-satni panj, tel.: 051/225 916.

100 kg čistega lipovega medu iz okolice Črnomlja, cena po dogovoru, tel.: 041/707 402.

Lipov med, tel.: 041/975 393.

Cvetlični med z manjšim deležem repice, pribl. 500 kg, ugodno, dostava po dogovoru (Prekmurje), tel.: 041/784 298.

Lipov in mešan med, tel.: 041/575 477.

Kostanjev, lipov in akacijev med, tel.: 070/753 096.

Kostanjev in akacijev med ter med oljne ogrščice, primeren za izdelavo kremnega medu, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Kostanjev, lipov, akacijev med, nerabljene AŽ-panje 10-satarje in nakladne LR-panje, tel.: 070/753 096.

Kostanjev med, tel.: 041/738 017.

Kostanjev med, tel.: 031/474 758.

Kostanjev med, tel.: 041/581 444.

Kostanjev med, tel.: 041/868 121.

Kostanjev med ali ga menjam za cvetlični, akacijev ali gozdni med, tel.: 041/883 744.

Kostanjev med, pridelan v Kostanjevici na Krki (300 kg), tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Kostanjev med visoke kakovosti, cena po dogovoru (glede na količino), mogoča tudi dostava po Sloveniji, tel.: 041/784 298.

50 kg kostanjevega medu, možna menjava za cvetlični ali akacijev med (okolica Celja), tel.: 041/448 885.

100 kg gozdnega medu, tel.: 041/221 197.

Čebelarje družine na standardnih LR-satih, tel.: 041/661 576.

Družine na AŽ-satih iz okolice Kopra, tel.: 070/716 879.

Več čebeljih družin na 7 AŽ-satih, tel.: 041/868 121.

Zdrave, močne in nakrmljene čebelarje družine na LR 2/3 in LR 1/1, skupaj s panji, ugodno, tel.: 041/545 009.

17 čebeljih družin, zdrave, s panji, ugodno, tel.: 070/736 211.

Dve močni čebelji družini na 10 DB-satih ter polovično mediščno satje, ugodno, tel.: 031/271 452.

Dve zdravi in živalni čebelji družini na petih satih in dve na sedmih satih (Šmarje pri Jelšah), tel.: 041/448 885.

30 čebeljih družin z AŽ-panji, nahranjene in zdrave, Rogaška Slatina, tel.: 041/822 366

Letošnje čebelarje matice kranjske sivke, brez nadzora KIS, tel.: 041/562 302.

Nove nakladne panje z letošnjimi, mladimi družinami, tel.: 041/341 149.

Nove LR nakladne panje, lahko tudi 2/3, cena 85 EUR, 5 naklad, tel.: 031/674 883.

12 LR-panjev s 4 nakladami in čebeljimi družinami, tel.: 031/718 949.

Nove AŽ-panje (10- in 12-satne), cena po dogovoru, ugodno, tel.: 040/664 944.

Nove AŽ-panje, 10 satne, 12 satne, 3 etažne, zelo ugodno, tel.: 040/664 944.

Več 10-satnih AŽ-panjev in več 7-satnih prašilčkov, tel.: 041/289 024.

AŽ-panje, nove, cena 94 EUR, tel.: 040/163 704.

AŽ-panje 10 satarje, dvo- in tro-etažne iz smrekovega lesa, rogljičeni, s satniki in pitalnikom, lahko tudi tesno rešetko, tel.: 041/805 179.

Šest AŽ-panjev 10-satarjev in tri 5-satarje s čebelami ter pripadajočo opremo, primerno za začetnike, cena po dogovoru, tel.: 031/821 550.

15 novih AŽ 10-satarjev, tel.: 040/253 874.

Večjo količino naseljenih AŽ 10-satarjev, tudi skupaj s prevozno traktorsko prikolicco, tel.: 041/975 393.

Fiksno prikolicco z 8 velikimi Kirarjevimi panji s čebelami in z enim zgrajenim predalom v medišču, drugi predal osnove, tel.: 041/471 150.

Avtomobilsko prikolico, s potezno streho, predelano za 20-AŽ panjev ter 10 AŽ panjev, tel.: 040/753 229.

Kontejnarski čebelnjak, 180x220 cm z 12 naseljenimi AŽ-panji in šestimi nenaseljenimi 5-satarji, možna dostava, tel.: 051/440 338.

Prevozni, montažno-kontejnarski čebelnjak z 10 poslikanimi AŽ-panji 10S na prikolici, skupaj s čebelami, tel.: 041/655 345.

Brunarico 6x5 m, v Ljubljani, primerno za čebelarjenje, vrtnarjenje, ogled in cena po dogovoru, tel.: 031/244 979 (od 18. do 20. ure).

Večje število AŽ-satnikov, panjev, prašilčkov, lovilcev rojev, testnih mrež, tel.: 041/995 953.

Lipove deske, debeline 32 in 40 mm, pribl. 15 m³, sušene na zraku, mogoča dostava, tel.: 040/211 346.

Sončni topilnik za 48 AŽ-satov, ugodna cena, tel.: 031/206 775.

Ometalnik za čebele, tel.: 041/811 711.

Strojni ometalec čebel, cena: 80 EUR, tel.: 041/868 121.

Mlinček za mletje sladkorja, nov, cena 200 EUR, tel.: 041/533 789.

Stroj za pakiranje porcijskega medu za hotele, šole ipd., v odličnem stanju, kapaciteta polnjenja od 8 do 30g, do 2500 kos/h, tel.: 040/160 015.

Inhalatorje za panjski zrak, skupaj z maskami, 12 V, tel.: 041/686 436.

KUPIM

10–15 litrov kostanjevega in gozdnega medu (iz Trnovskega, pohorskih ali kočevskih gozdov), tel.: 031/540 580.

Vse sorte medu, tel.: 070/814 605, 070/555 366.

Čebelji vosek, tel.: 041/868 121.

Parni kuhalnik voščin, tel.: 051/675 276.

Dobro ohranjene, rabljene AŽ-panje 9 in 10 S (6 in 10 kosov), tel.: 07/495 76 45, 041/858 736.

Izdelane satnice, tel.: 040/253 874.

Čebelarstvo opremo, orodje, panje, točilo (okolica Kranja), tel.: 031/753 345.

Starejše letnike revije Slovenski čebelar, pred letom 1945, tel.: 041/403 960.

Vzreja matic BUKOVŠEK – Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji – od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu: Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel.: 01/361 24 28



PREDNOSTI KRME AMBROSIA

- Krma Ambrosia je že pripravljena za takojšnje hranjenje čebel.
- Zmes krme Ambrosia iz saharoze, glukoze in fruktoze je po svoji sestavi enaka naravni čebelji krmu.
- Visoka vrednost fruktoze v sirupu preprečuje kristalizacijo sirupa Ambrosia.
- Krma za čebele Ambrosia v obliki sirupa je uravnotežena tekoča krma z nizko vrednostjo HMF v idealni sestavi in zagotavlja optimalen izkoristek.
- Krma Ambrosia ne vpliva na kakovost medu.
- Krma Ambrosia je izjemno higienska in dolgotrajno obstojna.

Krma AMBROSIA v obliki pogače

Področja uporabe:

- za oskrbo in nego plodišč v razvojni in rastni dobi;
- za ohranjanje pripravljenosti na pašo in za zaleganje gospodarskih družin pred začetkom paše in po njej;
- za krmljenje v brezpašnih obdobjih;
- za zaleganje in oskrbo rejniških družin v enosatnih ali večsatnih plemenilčkih.



Krma AMBROSIA v obliki sirupa je

najbolj podobna naravni krmu čebel, je idealna za zgodnje in poznozimsko krmljenje, je odporna proti onesaženju z mikroorganizmi, ne povzroča nevarnosti ropanja, manj je dela pri predelavi, manjša je tudi poraba energije.

Področja uporabe:

- za hitro in preprosto zimsko krmljenje gospodarskih družin po poletni in travniški paši;
- za krmljenje in narejanje rezervnih družin;
- za premagovanje izrednih razmer ob morebitnem pomanjkanju hrane od zgodnje pomladi do pozne jeseni

KAKO DO KRME AMBROSIA?

E-pošta: info@ambrosia-krma.com

Tel.: 040/329 999.

NE SPREGLEJ



Čebelarjem, ki nameravate v letu 2013 kandidirati na razpis za sofinanciranje nakupa čebelarске opreme sporočamo, da zbiramo prednaročila za čebelje panje.



Z veljavno
čebelarско izkaznico
priznamo 4% popusta
pri nakupu v vrednosti
nad 42€.

PRAŠILČKE (5s, 7s, 9s, 10s, 12s); **AŽ-PANJE** (9s, 10s, 11s, 12s); **TRIETAŽNE AŽ** (9s, 10s, 12s); **KIRARJEVE**

PANJE (srednje, velike); **LR-PANJE**

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**ČEBELARSTVO, MEDIČARSTVO
DAMJAN MEDVED S.P.**

Dragonja vas 40a, 2326 Cirkovce
tel.: 040 217 542
info@medekmali.com

KiPGO
ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com



nozevit
PREVENTIVNO
ODSTRANITE
NOSEMO

PRIVOŠČITE
VAŠIM ČEBELAM
NAJBOLJŠE!
INVERTNE POGAČE
30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
FRUKTOZA 42%
DEKSTROZA 51.5%
TRIOZA 2.5%
SLADKOR 2%

URNIK:
pon-pet 8 00-11 30
12 30-16 00
sob **ZAPRTO**

BEEVITAL
BeeVital HiveClean
SREDSTVO ZA
ODSTRANJEVANJE VAROE
in
BeeVital MycoStop
SREDSTVO ZA
ODSTRANJEVANJE
POAPNELE ZALEGE

*Odpravite poapnelo zalego
in varoo pred zimo.*

PVC ZABOJI ZA
TRANSPORT IN
SKLADIŠČENJE
POLNIH IN PRAZNIH
OKVIRJEV



11 OKVIRJEV AŽ ALI
10 OKVIRJEV LR

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!



KONTEJNERJI ZA PREVOZ
AŽ IN LR PANJEV TER
NADGRADNJE
KAMIONOV



IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S,
4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S,
po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S,
10S, po naročilu 11S,
12S



POLNILNA LINIJA
POLAVTOMATSKA Z VRTLJIVO
MIZO
POLNILNA LINIJA
AVTOMATSKA Z VRTLJIVO
MIZO, AVTOMATSKOM
DOGAJANJEM IN
ZATISKANJEM
POKROVČKOV TER
ETIKETIRANJEM

MIZARSTVO KRŽE 1930

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO KRŽE 1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.



Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

www.susilnicesadja.1dva3.si

Izšla je bogata čebelarska knjiga Veroljuba Umeljica „ČEBELARSTVO ZA ZAČETNIKE IN STROKOVNJAKE“ v prevodu Franca Prezljja. Knjiga je tiskana na 538 straneh, opremljena s 892 slikami, 51 skicami in 9 tabelami, ki bogato vsebino čebelarjenja v različnih panjskih sistemih na podlagi biologije čebelje družine še posebej dobro približajo bralcu.



Vse informacije
dobite na telefonu
030 60 40 11, e-mail:
franc.prezelj@siol.net

Jaroslav Havlín

– neuradni ambasador kranjske čebele

V 73. letu starosti je umrl Jaroslav Havlín, Čeh, ki je v svoji domovini pel slavo kranjski čebeli in jo tako kot tudi nas, Slovence, predstavljal v tujini. Bil je naš neuradni ambasador, čigar dom v Čížovi (okraj Pisek, južna Češka) je bil vedno odprt za številne slovenske čebelarje. Z njim sem zelo uspešno sodeloval vse od leta 1980. Bil je velik strokovnjak za selekcijo v čebelarstvu, intenzivno pa se je ukvarjal zlasti z instrumentalnim osemnemanjem čebeljih matic. Bil je tesen zunanji sodelavec VUVČ (Vyzkumny ustav včelarsky) v Dolu pri Pragi, sodeloval pa je tudi s Čebelarско zvezo Slovenije. Na Češkem ni čebelarja, ki ga ne bi poznal ali ki v svojih panjih ne bi imel njegovih matic. Vse te matice so slovenske

kranjice, ki jih je Havlín ne goval v številnih linijah. Njegova visoka šola vzreje in selekcije je tako rekoč brez primere. V svoji knjigi VRT, UČILNICA ŽIVLJENJA sem Jaroslava Havlina predstavil v poglavju MEDONOSNA ČEBELA. S tem sem se mu skromno oddolžil za najino dolgoletno pobratimstvo in za njegovo nesebično pomoč pri podajanju strokovnega znanja. Jardo, spomin nate živi tudi v Sloveniji.

Ivan Esenko



Foto: Ivan Esenko

OSMRTNICE

ALBIN HANCMAN 1919–2012



Albin Hancman se je rodil 4. novembra 1919 v Črni na Koroškem. Član ČD je postal leta 1966, saj je bil eden izmed njegovih ustanovnih članov, čebelar pa je namenil ves svoj prosti čas. Ob graditvi čebelarskega doma na Mrdavso- vem je opravil kar 150 prostovoljnih delovnih ur, zelo dejaven

pa je bil tudi pri postavitvi pašnega čebelnjaka. V obdobju od leta 1968–1971 je bil član UO društva, od 1970–1971 je bil blagajnik, od leta 1976–1979 član disciplinske komisije, od leta 1985–1991 namestnik praporščaka in od leta 1992–1999 praporščak, od leta 1972–1974 pa tudi član NO ČD Mežiške doline.

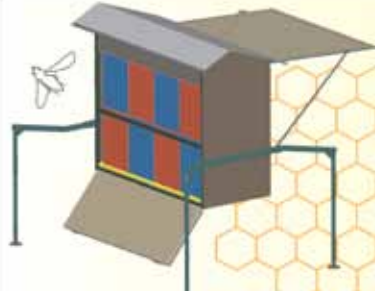
Za plodovito in nadvse učinkovito delo, tako v ČD Žerjav kot tudi v krovnih organizacijah koroških čebelarjev, je leta 1979

prejel odličje A. J. III. stopnje, leta 1987 odličje A. J. II. stopnje, leta 2006 pa smo ga imenovali za častnega člana društva. Albin je bil med čebelarji spoštovan in cenjen in vsi smo mu radi prisluhnili. In ko smo se 22. februarja 2012 na pokopališču v Črni na Koroškem čebelarji, lovci in prijatelji poslovili od Albina, smo se poslovili od človeka, ki je za društvo, za čebele in zlasti za mlajše čebelarje storil največ, kar je zmožel.

ČD Žerjav

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p. ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p. ŠIVILJSTVO KUNSTELJ
ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IPD.



Izdelava mini prevoznih in
stacionarnih čebelnjakov

ZC-TEHNIK

Anton Ciglič s.p.
zvone.c@iol.net; www.zc-tehnik.com
Tel.: +386 31 681 589



**ALOJZ BUKOVŠEK ST.
1916-2012**


13. junija 2012 naj je v častitljivi starosti 96 let zapustil Alojz Bukovšek st. Pokopan je bil v petek 15. junija 2012 na pokopališču v Preski ob spremstvu čebelarških praporščakov. Spominjali se ga bomo kot velikega čebelarja, vzrejevalca matic kranjske čebele svetovnega slovesa, prejemnika odličja Antona Janše I. stopnje in še mnogo čem. *Uredništvo*

**JOŽE ŠUŠTERŠIČ
1922-2012**


Februarja 2012 smo se člani ČD Ljubljana Moste Polje poslovili od našega častnega člana Jožeta. Rodil se je na Dolenjskem. V svet čebelarstva je stopil že leta 1945, kmalu potem pa je začel čebele tudi prevažati na pašo. Čebelarji se ga spominjamo kot dobrega čebelarja in poznavalca čebeljih pridelkov ter kot korektnega odkupovalca medu v podjetju Medex.

Jože je bil velik človek. Vedno je našel čas za svetovanje mlajšim čebelarjem in tudi za delo v društvu. Bil je član UO, predsednika NO in predsednik najstarejše komisije za ocenjevanje medu. Za svoje delo je prejel najvišja priznanja društva in ČZS. S svojim znanjem in izkušnjami je odločilno pripomogel k uspešnemu delovanju društva.

Kljub bolezni je vedno rad zahajal v svoj čebelnjak, ki stoji nedaleč od njegovega doma. Čebele so bile zdravilo za njegovo dušo, žal pa njegovi bolezni niso bile kos. Z njegovim odhodom pa čebele niso ostale same. Ljubezen do teh marljivih

delavk je prenesel na svojo vnukinjo, ki bo poslej skrbela zanje. Jožetu smo hvaležni za njegovo delo v društvu, zato se ga bomo še dolgo spominjali.

ČD Ljubljana Moste Polje

**FRANE ZADNIK
1941-2012**


Spomladi je prenehalo biti plemenito srce našega člana Franeta Zadnika. Vedeli smo za njegovo bolezen, kljub temu pa nas je pretresla novica o njegovi smrti, saj je naše društvo izgubilo dobrega prijatelja in čebelarja ter vestnega in zelo dejavnega člana. Frane je prejel vsa najvišja čebelarška priznanja, odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje. Bil je soavtor knjige »Moj panj: pred 100 leti in danes«, v kateri je opisal razlike med AŽ-panjem in drugimi panjskimi sistemi.

Njegova pokončna osebnost se je odlikovala po izrazitem občutku za odgovornost, v njem pa se je za zunanjo zadržanostjo skrivala izjemna človeška toplina. Vsi tisti, ki nas je štel med svoje prijatelje čebelarje, smo mu lahko popolnoma zaupali. Čebele so bile njegove življenjske sopotnice, saj je čebelaril več kot pet desetletij. Nazorno nam je pokazal, kakšno je polno življenje. To je življenje, polno ljubezni, nežnosti in čustvenosti, obogateno z delom in skrbjo za druge, predvsem za našo kranjsko sivko.

Od Franeta smo se s čebelarškim praporom poslovili 15. februarja 2012 v njegovi rodni vasici Prem. Zahvaljujemo se ti za tvoje zgledno izpolnjevanje čebelarških dolžnosti, za to, da si

bil na vsakem koraku pripravljen pomagati tako z nasveti kot z dejanji, ter za tvojo neomajno zvestobo ČD in ČZS. Kot čebelar boš ostal v našem trajnem spominu.

Jugoslav Logar, predsednik ČD Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica

**VALENTIN STRGAR
1937-2012**


Ko se je narava začela prebujati, smo se člani ČD Bohinj poslovili od našega dolgoletnega člana Valentina Strgarja. Tinko, kot smo ga klicali, se je rodil leta 1937 na Koprivniku nad Bohinjem, kjer je skromno živel z bratom in sestro, saj so očeta kmalu izgubili, mati pa je bila šibkega zdravja. Takoj po OŠ se je zaposlil v elektro-podjetju, v katerem se je pozneje tudi izsolal za elektromonterja in delal do upokojitve. Njegova velika strast so bile male živali, saj je poleg čebel nekaj časa gojil tudi akvarijske ribice, papagaje, hrčke in kokoši. Čebelariti je začel leta 1982, si zgradil ličen čebelnjak, od domačega čebelarja kupil šest panjev in vestno skrbel za svoje čebele. Leta 1992 se je s Koprivnika preselil v Bohinjsko Bistrico, si postavil nov čebelnjak z 28 panji ter vzorno čebelaril vse do svoje smrti. Vse obdobje svojega čebelarjenja je bil član ČD Bohinj, v katerem je bil dejaven tudi kot član UO. Za svoje delo je leta 2011 prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Dragi Tinko, vedno, kadar se peljemo mimo tvojega čebelnjaka, se spomnimo nate in na tvoje čebelice, ki v panje že pridno nosijo prvo medicino, le potrobiti ti več ne moremo. *ČD Bohinj*

Popravek

V SČ 7-8/2012 smo pri osmrtnici g. Avgusta Marina napačno navedli prejeta odličja A.J. Pravilno bi moralo pisati, da je g. Marin je prejel odličja A.J. III. in II. stopnje.

Uredništvo

JOŽE GORJUP 1941–2012



Aprila letos smo se poslovili od našega dolgoletnega člana, čebelarkega inovatorja, strokovnjaka in zas-

nesenjaka.

Že v rani mladosti je pokazal zanimanje za gojenje čebel. Dejavno je začel čebelariti leta 1969, in to v Kirarjevem panju, ki mu je ostal zvest vse do smrti. Že kot mlad čebelar je pokazal organizacijske sposobnosti, se vključil v društveno delo, postal predsednik ČD Radlje ob Dravi in bil leta 1972 tudi udeleženec jugoslovanskega kongresa čebelarjev v Osijeku.

Od leta 1985 naprej je bil član ČD Selnica ob Dravi. V obdobju ukvarjanja s čebelarjenjem je v svoje čebelarstvo uvedel številne inovacije. Opravil je tudi izpit za čebelarkega preglednika, tečaj za vzrejanje matic in tečaj za higienski minimum. Bil je mentor številnim mladim čebelarjem, med katerimi sta si dva prav po njegovi zaslugi pridobila poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka.

Leta 2002 je bil izvoljen v UO ČD Selnica ob Dravi ter prevzel nalogi tajnika in praporščaka. Obe je vestno opravljal vse do predla-

ni. Za svoje delo je prejel odlični Antona Janše III. in II. stopnje ter številna čebelarska priznanja.

Dragi Jože, iskrena hvala ti za vse, kar si storil za nas. Ohranili te bomo v lepem spominu, njegovim bližnjim pa izrekamo iskreno sožalje. *ČD Selnica ob Dravi.*

ALOJZ KAŠTRUN 1934–2012



Ob prebujanju pomladi in prvih poletov čebel na spomladansko cvetje nas je nepričakovano

zapustil naš čebelar Alojz. Od njega smo se z društvenim praporom in govorom na pokopališču v Tenetišah poslovili 4. aprila 2012.

Rodil se je v prijazni vasi Kovor pod Dobrčo v občini Tržič. Izučil se je za orodjarja, zaposlen pa je bil v tovarni Iskra Kranj. Z ženo sta si v Tenetišah zgradila hišo in ustvarila družino. Čebelariti je začel na svojem vrtu, kjer je postavil čebelnjak za osem do dvanajst panjev. V pomoč mu je bil sosed Markovič, ki ga je uvedel v skrivnosti življenja čebel in ga pripeljal tudi v ČD Goriče. Vse od leta 1970 je bil vzoren čebelar, dokaz za to pa je tudi odličje Antona Janše III. stop-

nje. Dejavno je sodeloval tudi pri razviju društvenega prapora, ki smo ga razvili junija lani. Redno se je vključeval v delo društva in se udeleževal številnih strokovnih predavanj.

Izguba čebel v minulem letu ga ni potrla, saj je že pripravil nove panje, da bi vanj naselil nove čebelje družine. Nepričakovana bolezen je preprečila njegove načrte in njegov čebelnjak bo čakal na novega čebelarja. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

ČD Goriče

ANTON HOČEVAR 1939–2011



Anton Hočevár se je rodil 4. aprila 1939 v Hrašah pri Smledniku. Že kot otrok je bil prikrajšan zaradi

bolezni, a je kljub temu poprijel za vsako delo. Izučil se je za mizarja. Leta 1978 se je vpisal v Čebelarsko družino Smlednik. Ljubezen do čebel je ohranil vse do svoje smrti, čeprav je zaradi bolezni pred šestimi leti prenehal aktivno čebelariti. Ostal je častni član smledniške družine. Prejel je tudi odličje Antona Janše III. stopnje. Ohranili ga bomo v trajnem spominu. *ČD Medvode*



Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:



Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.



durch die Austria Bio
Garantie kontrollierter Betrieb